

izhaja, izvenisti pondeljek, vsek dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopolni naj se pošilja uredništvu. Nepraskirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. — Odgovor na uredniški list: Prof. F. Perle. — Lastnik tiskarna Edinost. Tisk: tiskarna Edinost. — Redna cena: 12 meseč L 7.—, 3 mesece L 1950, pol leta L 32.— in celo leto L 60. — Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Po konferenci Malega sporazuma

Konferenca Malega sporazuma, ki se je to pot vršila v Bukarešti, je dovršila svoje delo. Objava, priobčena o zaključkih te konference, kaže, da je bil to zopet znamenit dogodek v političnem življenju Evrope. Ta pomembnost je morda tem večja, ker je v Berlinu izvršil drug dogodek neizmerne in v tem trenutku nedogledne pomembnosti za bodoči razvoj političnih razmer v Evropi, dogodek, ki krije v sebi razne možnosti bodočih nevarnosti za evropski mir. Novi predsednik nemške države, predstavnik nemškega militarizma in — kakor vedno naglašal on sam — zvesti sluga Hohenzollerncev, je imel svoj triumfalni vstop v prestolnico Nemčije, kajti poročila iz Berlina so naglašala, da so ga pozdravljale milijonske množice z neopisnim navdušenjem.

Ti navdušeni pozdravi novemu predsedniku Hindenburgu postavljajo evropsko javnost pred usodno vprašanje: ali more Hindenburgova prisega zvestobe weimarski ustavi, torej republikanski obliki vladavine, razpršiti bojzani, ki se spajajo z Hindenburgovo osebo na mestu predsednika nemške države? Ni treba, da bi dvomili na lojalnosti in iskrenosti novega predsednika. Toda vprašanje je tu, ali se ne zgodi tudi z njim, kakor se rado dogaja v življenju: da so razmere, ki jih morejo ustvariti ljudje s slabimi nameni, močnejše, nego vsa dobra volja poštenih ljudi.

Sporočilo o zaključkih Malega sporazuma ne zavzema sicer izrecno nikakega stališča napram spremembi na mestu predsednika nemške republike. Vendar se nam zdi neverjetno, da ne bi bil tudi ta dogodek predmet posvetovanj v Bukarešti.

Namen rednih konferenc zastopnikov držav, ki tvorijo Mali sporazum, je, da vodilni čimtelji vnanje politike Čehoslovake, Jugoslovije in Rumunske od časa do časa izmenjavajo svoje misli o aktualnih vprašanjih mednarodne politike, da se medsebojno obveščajo o istinskih smernicah zlasti z vidika skupnih interesov, pa tudi o aktualnih vprašanjih, ki posegajo v srednjeevropsko sfero in ki zadevajo tudi politiko držav Malega sporazuma. Vse to so vprašanja velike pomembnosti za te države. In tako vprašanje so gotovo tudi dogodki v Nemčiji, zlasti se, ker je treba računati z dejstvom, da se duševnost velikega dela nemškega naroda — kar opazujemo ravno te dni — še vedno nagiblje k »visokim ciljem«¹ hohenzollernskega režima.

K tem ciljem spada gotovo tudi stremjenje po priključitvi Avstrije k Nemčiji. Proti temu stremljenju pa je zavzela konferenca v Bukarešti jasno stališče, ki je izraženo v poročilu, ko naglašajo, da se morajo točke mirovnih pogodb vsevкупно ohraniti! Mirovne pogodbe so pa ustvarile Avstrijo kot samostojno in samosvojo državo!

Istotako naglašajo poročilo glede Madžarske. V razmerje med to poslednjo s sosednjimi državami ne more priti z upanjem, ako se ne izpolnijo določbe trianske pogodbe, posebno pa tista, ki zahteva razoroženje. Tak odnos zaupanja pa spravljajo v nevarnost izjave z madžarske strani, ki stremijo po spremembi sedanega pravnega stanja, ustvarjenega z mirovnimi pogodbami.

Ni dvoma, da med zastopniki držav Malega sporazuma vlada polno soglasje glede politike in taktike napram Avstriji in Madžarski, ker je to soglasje narekovano od istovetnosti interesov.

Velikega, najaktuelnejšega pomena je točka v poročilu, ki se nanaša na Bolgarsko, Čehoslovako, Jugoslovijo in Rumunsko so zainteresirane na tem, da se ne ogroža mir okoli njih. Z ozirom na sedanje dogodke v tej nesrečni slovanski državi, ugotavljajo z zadovoljstvom, da boljše vrnitev ni uspel na Bolgarskem! Ta ugotovitev soglasja z našim naziranjem, ki smo ga opetovano izrazili v zadnjih časih. Naglašali smo, da je zmotna misel, da bi bilo sedanje krvavo gibanje na Bolgarskem zgolj komunistično. Sedanje soglasje med načrti tretje internacionale in stremjenjem kmetijskega prebivalstva, ki tvori veliko večino prebivalstva bolgarske države, je le slučajno. Kajti to poslednje je le v borbi proti režimu Cankova. Čim doseže ta cilj, zrušitev vladavine Cankova, pojde bolgarski narod svojo pot, ki bo mogla biti jugoslovanska. Da boljše vrnitev ni dosegel svojega namena, priča dejstvo, da so vse parlamentarne stranke, tudi strogo opozicijske, kakor ste zemljoradniška in socialistična — izvemši le komuniste — izjavile, da hočejo sodelovati z vlado za udušenje sedanje krvave gibanja. Tak uspeh je dosegla tretja internacionala s svojo propagando nasilja in pokolja — uspeh, s katerim gospodje v Moskvi ne morejo biti zadovoljni.

Poročilo pravi na zaključku, da je konferenca proučila položaj v Evropi po zadnjih dogodkih. Med ta vprašanja je spadal gotovo — poleg dogodkov v Nemčiji — v prvi vrsti vprašanje razmerja držav Malega sporazuma do sovjetske Rusije. Znano je, da so zastopniki teh držav sklenili že na prejšnji konferenci, da imej vsaka država v tem pogledu svobodno roko.

Velika ovira je vsekako spor med Rumunsko in Rusijo radi vprašanja Besarabije. Z našega slovanskega stališča moramo seveda želeli, da bi vsaj med Jugoslovijo in Rusijo prišlo do tesnih prijateljskih stikov. Ali — če že to ni možno — pa vsaj do normalnega razmerja. Opozoriti pa moramo, da je ovira proti udeležitvi te želje — kakor smo že naglašali te dni — v sedanji protijugoslovanski politiki sovjetske Rusije, ker zagreša pogreške, ki jih je zagrešila caristična Rusija po rusko-turški vojni, povodom berlinskega kongresa, na svojo lastno škodo, ker ji je odtgnila sadove ruske zmage, kakor so bili določeni v sanstefanski mirovni pogodbi. Pa tudi na škodo jugoslovenstva, ker je caristična Rusija dopustila, da je prišlo do okupacije in pozneje do aneksije Bosne in Hercegovine od strani Avstro-Ogrske. Najhuje pa se je maščevala ta politika nad Rusijo v poznejših časih in s svetovno vojno, ki je dovela do tega, da je napovedala Rusiji vojno ista Bolgarska, kateri izključno v prilog je bila usmerjena balkanska politika caristične Rusije. V interesu Rusije same in jugoslovenstva bi bilo, da krene balkanska politika Rusije na druge poti v jugoslovanski smeri.

Seja ministrskega sveta

Novi državni podtajniki

RIM, 13. Ob 11. uri je otvoril on. Mussolini seja ministrskega sveta, ki so se je udeležili vsi ministri razen prometnega. Ministrski svet je razpravljal o imenovanju višjih vojaških uradnikov. V smislu sklepa ministrskega sveta bodo imenovani: general Badoglio Pietro za glavnega načelnika generalnega štaba, gen. Grazioli za podnačelnika; gen. Cavallero za državnega podtajnika v vojnem ministrstvu; podadmiral Acton Alfredo za načelnika glavnega štaba mornarice; fregatni kapitan Cantù Giuseppe za podnačelnika glavnega štaba; kontreadmiral Siriani Giuseppe za državnega podtajnika vojnega mornarice; gen. Pier Ruggero Piccio za načelnika generalnega štaba zrakoplovstva; polkovnik Fernando Cassano za podnačelnika; gen. Alberto Bonzani za državnega podtajnika. Za državnega podtajnika v ministrstvu za notranje zadeve on. Attilio Teuzzi in za podtajnika v ministrstvu za zunanje zadeve on. Dino Grandi.

Ureditev obmejne in tranzitnega prometa med Italijo in Jugoslavijo

REKA, 13. Včeraj se je začela tu konferenca med delegati tržanskega in zagrebškega železniškega ravnanstva. Včeraj sta bili obdržani dve seji in danes tretja. Konferenca bo trajala še nekaj dni. Predmet razprav je ureditev obmejne in tranzitnega prometa med Italijo in Jugoslavijo.

Zadovoljnih potek konference v Firencah

RIM, 13. Iz Firenz brzojavljajo, da se delo konference razvija na zadovoljiv način. Dela konference se aktivno udeležuje tudi italijanski poslanik v Beogradu, general Bodrero.

Za svetnice proglašene francoske nune

RIM, 13. V cerkvi sv. Petra je papež Pij XI. proglasil 32 francoskih nun za svetnice. Te nune so bile v nekem samostanu v Franciji umorjene za časa revolucije leta 1794.

Delo narodne skupščine

Zemljoradniški poslanec izključen od sej BEOGRAD, 13. (Izv.) Danes ob 11. uri se je vršila seja narodne skupščine, ki ni nikake večje važnosti. Seja je bila povsem mirna. Le ko je vstopil zemljoradniški Kokačević, ki je bil izključen od 3 sej, je nastal v skupščini velik hrup.

Poslanec Smodej je protestiral proti postavljanju latinice pred cirilico. Rekel je tudi, da se Slovenem gori huda krivica. Predsednik Trifković je govorniku odgovoril, da je postopanje napram Slovenem popolnoma enako kakor proti drugim državljanom.

Poslanec Radoslavljević je predložil zakonski načrt o ukinitvi zakona glede nošnje grožja. Izvoljen je bil odbor 21 članov, ki bo proučil načrt. Jutri se bo vršila seja ob običajni uri. Dopoldne je ministrski predsednik Pašić konferiral z ministrom za zenačenstvo Zakočnov g. Srškićem. Po sestanku je Srškić izjavil, da se tiskovni zakon v bistvu ne izpremeni. Tudi zakon o novinarjih bo pozneje predložen zbornici. Na mesto sedanjega ministra Srškića je bil izvoljen v verifikacijski odbor dr. Perić, v finančni odbor pa Jovan Radonjić.

Pašić je pozneje konferiral z drjem Žerjavom in rimskim poslanikom Antonijevićem.

Slovo angleškega poslanika

BEOGRAD, 13. (Izv.) Danes se je poslovil angleški poslanik Young, ki odhaja iz Beograda v pokoj. Ministrski predsednik mu je priredil svečan obred, z večerjo pa ga je počastil kralj sam.

Moskva in inozemski komunisti

HAAG, 13. Kongres nizozemskih komunistov je z 863 glasovi proti 809 zavrnil ukaz iz Moskve, da se morajo izključiti iz stranke nekateri izmed najodličnejših nizozemskih komunistov, ki da niso dobrodošli vodstvu tretje internacionale.

Anketni odbor odpotoval v Beograd

ZAGREB, 13. (Izv.) Anketni odbor radi nekaterih Radićevih spornih mandatov je danes zaključil svoje delo in odpotoval v Beograd.

Radićev »Dom«¹ zaplenjen

ZAGREB, 13. (Izv.) Policija je zaplenila novo Radićevo glasilo »Dom«, ker je pisalo žaljivo o kraljevi osebi.

Odmevi sofijske razsodbe

v bolgarskem javnem mnenju

SOFIJA, 13. Vest o razsodbi v zarotniškem procesu je napravila na tukajšnje javno mnenje neugoden vtis. Razsodbo obsojajo na splošno vsi krogi, celo pristajajo vladnih strank. Zadovoljni so z razsodbo le člani vojaške lige in tajnega združenja oficirjev, ki so zahtevali najostrejšo kazen. Razsodba sama je zelo slabo sestavljena in se pogreša v njej vsaka motivacija. Splošno prevladuje prepričanje, da Friedmann ni sodeloval pri atentatu in da ni niti znal zanj. Istotako sodi javno mnenje o Kojevu, češ da ni vedel za sokrivdo Minkova pri atentatu v katedrali sv. Nedelje. Zanimanje za razsodbo je bilo veliko tudi med diplomati tujih vladi. Posebno se je zanj zanimaj jugoslovanski poslanik, ker se v obsojbi med drugim trdi, da so bili obsojenci v zvezi z bolgarskimi emigranti v Jugoslaviji. Pričakuje se, da bodo predstavitelji tujih držav skušali pregovoriti kralja Borisa, da bo pomilostil nekatere od obsojencev.

Sorha Kalfovevega potovanja

Sporazum s sosedji za borbo proti komunistom

PARIZ, 13. Kalfov, bolgarski minister za zunanje stvari, je prispel sinoči semkaj. Novinarjem je minister Kalfov izjavil, da hoče seznaniti svet z okolščinami, ki so povzročile incident med Jugoslavijo in Bolgarsko, ter razložiti zapadnim vlastem položaj svoje države.

»Moje potovanje — je nadaljeval minister — je postalo neodvnljivo vsled nujne potrebe, da se ustanovi s sosednjimi državami Bolgarske zveza za skupen nastop proti komunisti nevarnosti.«

Danes je bil Kalfov sprejet pri Briand.

Ruske-poljski odnosi

Izmenjava ratifikacij poljsko-sovjetske železniške konvencije

VARSAVA, 13. V poljskem ministrstvu za zunanje stvari so bile izmenjane ratifikacijske listine o sovjetsko-poljski železniški konvenciji. Ta konvencija bo stopila v veljavo 22. t. m. in bo istočasno zopet odprl direktni prometni in blagovni promet med Poljsko in ZSSR. Listi se razpisujejo o pomenu te konvencije ter izražajo nado, da bodo po obnovitvi direktnega prometa med obema državama oživilo rusko-poljski trgovinski odnosi. Istočasno se javlja, da bo odpotovala v Moskvo skupina poljskih industrijalcev, kjer bo na licu mesta proučevala možnosti ožjih gospodarskih odnosov med obema državama.

Železniški promet med ZSSR in Poljsko je bil dosedaj odprt samo preko dveh obmejnih postaj, tako da so morali potniki vsakokrat menjati vlak in se je moralo blago preтоворiti. Po novi konvenciji bo pa ta nedostatek odpadel.

Nova sojetska ustava sprejeta

Izvolitev novega osrednjega odbora

BERLIN, 13. Po vesteh iz Moskve se je tam zaključilo generalno zborovanje sovjeto, ki je sprejelo novo ustavo sovjetske republike. Izvoljen je bil tudi novi osrednji izvršilni odbor s sledečimi člani: Kalinin, Rykov, Zinovjev in Trocki.

Kalinin - predsednik sovjeto

PARIZ, 13. Iz Moskve brzojavljajo, da je kongres sovjeto izvolil Kalinina za predsednika ZSSR. Rykov je bil ponovno izvoljen za predsednika vsruskega kongresa sovjeto.

III. kongres sovjeto

MOSKVA, 13. Danes je pričel zasedati III. kongres sovjeto. Na kongres je prišlo 2216 delegatov. Predsedništvo sestoji iz 75 članov, med katerimi se nahajajo Kalinin, Kamenev, Stalin, Rykov, Zinovjev, Molotov, Trocki, Tarnaki, Frunze, Knibshes ter zastopniki raznih drugih republik. Ko so vstopili člani predsedstva, so jih delegati pozdravili z burnim ploskanjem.

Finančna politika francoskega ministra Caillaux-a

PARIZ, 13. »Petit Parisien«¹ poroča, da je finančni minister Caillaux izjavil v razgovoru s člani finančnega odbora, da bo predložil zbornici načrt zakona, ki prepoveduje nalaganje kapitala v inozemstvu pod globo 50% kapitala samega ter zgubo francoskega državljanstva. Caillaux je dodal, da gre tu le za kapitaliste in ne za one industrijalce in trgovce, ki položijo denar v inozemstvu za svoje kupčije.

Velikanski požar na Japonskem

2000 hiš v plamenih

TOKIO, 13. V Kumajayi, kjer se proizvajajo velikanse množice svile, je izbruhnil požar, ki je zajel okoli 2000 hiš. Škoda je ogromna.

Značilne manifestacije in demonstracije

povodom Hindenburgove prisige

BERLIN, 13. Včeraj dopoldne je novo izvoljeni predsednik nemške republike Hindenburg v državnem zboru prisegel na ustavo. Kakor pri Hindenburgovem prihodu v Berlin, so se tudi pri tej priliki zbrale že v zgodnjih jutranjih urah pred palačo državnega predsednika velikanske množice ljudstva. Spalir okrog palače so postavili gasilce. Vse ceste so bile okinčane z zastavami, preprogami, cvetjem in slikami Hindenburga ter — Hohenzollerncev. Razne skupine so demonstrirale z napisi: »Z Bogom za cesarja in državo«.

Prisega v državnem zboru se je izvršila v najkrajšem času. Ko je predsednik Hindenburg vstopil v dvorano, so komunisti pričeli vzklikati sovjetski republiki ter so nato zapustili dvorano. Po pozdravnem govoru predsednika državnega zbora Loebeja, ki je izrazil upanje, da se bo Hindenburgu posrečilo pospešiti gospodarski razvoj Nemčije, je predsednik Hindenburg odgovoril z govorom, v katerem je med drugim izjavil: »Državni zbor in državni predsednik spadata skupaj. Oba sta izšla neposredno iz volitev nemškega naroda. Iz te skupne podlage izvirajo vse njune pravice. Dočim pa je državni zbor mesto, kjer se borijo načela svetovnega naziranja in političnega prepričanja, mora državni predsednik tvoriti vez za vse delavoljne moči naroda.« Hindenburg je ponovno izjavil, da se hoče z vsemi svojimi močmi posvetiti tej nalogi.

Državni predsednik je povodom današnje prisige izdal proglas na narod, v katerem pozivlje celokupni nemški narod k skupnemu delovanju. »Moje delovanje in prizadevanje«, izjavlja državni predsednik v tem proglasu, »ne pripada posameznim stanovom, niti kaki posamezni stranki,

temveč nemškemu narodu. Upam na pomoč Boga in na izkušeno nesmrtno življensko moč nemškega naroda. Moj prvi pozdrav velja onim, ki pod sedanjimi razmerami najbolj trpe. Poleg tega velja moj pozdrav onim našim soplemenjakom zunaj nemških državnih mej, ki so po krvi zvezani z veliko nemško kulturno skupnostjo.«

Tudi na nemško vojsko, nad katero je danes prevzel poveljstvo kot državni predsednik, je Hindenburg izdal proglas, ki izvenji v nastopnem geslu: »S strogo disciplino in zvestobo tudi v malenkostih vedno naprej v delu do uspeha. V starem smislu za dolžnost in za žrtve!«

Republikanske organizacije so bojkotirale tudi današnje slovesnosti, ker so oblastniki kakor včeraj tudi danes nemoteno dovolile hohenzollernsko izživanje nacionalcev. Policija je koncentrirala v Berlinu cele polke varnostnih čet, ki pa niso imele prilike intervenirati, ker ni prišlo do nikakih resnejših incidentov.

De Pinedo v Kalkuti

KALKUTA, 13. Italijanski avijatik markiz De Pinedo je prispel semkaj ob 14.30 ter srečno pristal ob reki Bally. Prispel je za eno uro prej kakor je bilo določeno. Jutri zjutraj ob 5. bo De Pinedo nadaljeval svoj polet proti Akyabu na birmanškem nabrežju.

Zita na smrtni postelji

DUNAJ, 13. Potrjujejo se vesti iz pariškega vira o nevarnem zdravstvenem stanju bivše cesarice Zite, ki leži na bolniški postelji v Lequeitio na Španskem. Prve dni aprila je Zita radi vnetja v grlo vstopila v sanatorij, ki ga je zapustila pred par dnevi. V času konvalescence je pa obolela na vnetju trebušne mreine in pljučnici. Bivša cesarica se nahaja sedaj v življenjski nevarnosti.

DNEVNE VESTI

Nemoder kritik in še slabši svetovalec

»Piccolo«¹ objavlja zanimivo razpravo o političnem delovanju »Nemške zveze«¹ v Poadizju, oziroma o pomanjkljivosti italijanskega delovanja na onem ozemlju; iz peresa C. Cristofolini.

Pisec ugotavlja, da italijansko uveljavljanje na severni državni meji ne napreduje tako, kakor bi zahtevale potrebe države. Očita vladi slabotnost in pomanjkanje prave smeri napram drugorodcem. Pisec se bavi z vprašanji za ta nedostatek v vladni politiki. Položaj sicer ni grozilen, vendar pa zelo resen. Razen vlade bi mogli tudi tamošnji Italijani mnogo storiti, če ne bi bili tako razcepljeni in tako nezavedni. V Bolcanu je bilo na pr. kaznovanih tudi nekaj italijanskih trgovcev, ker se niso zamenili nemških napisov z italijanskimi. Nemci pa so vsi združeni v svoji zvezi. Pisec obžaluje, da se niso izvršili ukrepi, ki jih je predlagal senator Tolomei. (To je tisti, ki je napovedoval v senatu drugorodcem narodno smrt v šestih letih.)

Na to pripoveduje g. Cristofolini o vse-nemški propagandi v inozemstvu za zopetno pridobitev južnega Tirola in proti Italiji. Nemško prebivalstvo je sicer mirno, toda je pod vplivom nemškega Verbanda, ki mu vzbuja vero v možnost, da Italijani zopet zapustijo to ozemlje. Ljudstvo preseda vlado po nje upravi in nje uradnikih. Zato je jasno, da imajo funkcionarji javnih uradov veliko državno nalogo. Treba je absolutno izobraženih ljudi, zmognih in neoporečnih v moralnem pogledu, ki pa naj — kolikor je le možno — poznajo tudi nemški jezik! Le tedaj, če poznajo jezik večine prebivalstva, morejo zastopati oblast in biti v stikih z drugorodci; poznati morajo njihovo duševnost in njihove namene!

Po mnenju pisca je veliko zlo v tem, da se uradniki javne varnosti, državnih upravnih uradov in — kar da je še huje — predstavniki vlade morajo zanašati na diskrecijo tolmačev — navadno orožnikov in prejšnjih avstrijskih uradnikov — katerih prevodi pa čisto niso zanesljivi. Da tega — naglašajo pisec — nerazumejo v poslanski zbornici, se ni toliko čuditi; da pa ne razumejo razna ministrstva, od katerih so odvisni državni uradi, to je v veliko škodo in priča o površnosti. Ako naj se ojači avtoriteta države, ako naj se pomnožijo stiki države s prebivalstvom, je treba odpraviti vse ovire, ki so na potu.

Nato se pisec obrača proti tujim bankam, denarnim zavodom in posredovalcem, ki da s svojimi spekulacijami lovijo drugorodno prebivalstvo v svoje mreže. Pisec obžaluje, da nemški jezik ni še izključen iz razprav na sodnih in v Poadizju. Dobrodelna društva da imajo še vedno pravila izpod prejšnje vladavine in so odtegnjena kontroli in pristopu od strani italijanskih državljanov. V ljudskih šolah je nadzorstvo verskega pouka poverjeno duhovnikom-dekanom nemške narodnosti. Veronauk se vrši v nemškem jeziku tudi za italijanske otroke. V zgornjem Poadizju, posebno pa po mestih, je skoraj onemogočeno Italijanu, da bi dobil stanovanje ali prostor za trgovino. Nemška zveza in pangermani skušajo vse možno, da se novi italijanski državljani ne morejo stalno namestiti v poadizjskih mestih.

Hudo je pisca tudi, da se je pridobivanje poslopij in zemljišč od strani Italijanov za-

ustavilo. Navaja celo slučaje, ko so posesti prešle iz italijanskih v nemške roke. Kdor razume — pripominja — kake neizmerne važnosti je pomnoževanje italijanske posesti, razume tudi, kako škodo povzroča to nazadovanje. Zahteva od vlade, naj se bolj zanima za vsa ta vprašanja. Na koncu pa naglašajo, da slik, ki jo podaja o položaju v Poadizju, še ni popolna, ker se dotika le nekaterih najvažnejših točk. Posebno paznijo da zahteva tudi delovanje duhovščine, ki da je v svojih učinkih posebno škodljivo italijanskemu uveljavljanju.

G. Cristofolini ima torej še marsikaj »pomanjkljivosti«¹ na srcu. Toda uverjen naj bo, da že ta njegova »slika«¹ zadostuje popolnoma v dokaz, da so njegovi pojmi o poštenih, pametnih in za državo res koristnih manjšinskih politikah zelo, zelo — pomanjkljivi, na daleč oddaljeni od resničnosti, kakršna je na pr. sila duše kulturnega naroda z globoko narodno zavestjo in neizbrisno ljubeznijo do lastnega rodnega bivanja. Sicer ne bi prihajal s takimi navetji, ki morejo sicer ugajati kakemu nacionalističnemu razpaljenju, ki pa jih mora le z obžalovanjem poslušati — resen in razsoden politik in poznavalec ljudske duše.

O roditeljskih pedagoških organizacijah

I. Ko se je danes že pričelo razpravljati o aplikaciji znanstvenih produktov vzgoje-slovja na najširše ljudske plasti in o ustanovitvi roditeljskih pedagoških organizacij, mi bode dovoljeno, da spregovorim tudi jaz o tem par besedi. Ne bom poudarjal važnosti, potrebe in smisla imenovanih krožkov, temveč hočem pokazati in opisati shematično le zamisel, ustroj in delovanje takega krožka. I. Te organizacije so namenjene predvsem deo ljubečim staršem in morda tudi treznim fantom in dekletom, ki se zanimajo za glična vprašanja. Ni važno, da bi podarjal, kakšna naj bo njih zunanja ureditev, njih ustroj. To zavisi od brezštevilnih okoliščin, ki so ponajveč lokalnega značaja. V tem oziru bi bilo težko določiti kaj stalnoveljavnega. Razen tega for, malotični in zunanja oblika organizacije niso še njen cilj, nego komaj le sredstvo; drugo namreč delovanje, ki je njen cilj, je mnogo važnejše pri organizaciji.

Eno izmed najpustejših sredstev pri omejenih pedagoških krožkih bi bila ravno predavanja zavečajoča se vzgojskih problemov. Slično se deluje ali se je delovalo tudi na roditeljskih večerih, katerih razširitev in poglavitost so ali naj bi bili ravno ti krožki. Važno je, da vlada v teh organizacijah velika familiarnost, da se predavanja podajajo v zelo lahko umljivem in priroistem slogu, tako da priprosti starši lahko razumejo, razen tega bi bile tu na mestu preproste debate iz praktičnega vzgojeslovja, katerih naj bi se udeleževali predvsem starši, saj bi imeli ravno oni marsikaj povedati iz svoje izkušnje in tudi marsikaj potožiti.

II. Pomožne pedagoške literature je kaj malo pri nas Slovincih, ne moremo tu mnogo izbirati. Bežek Viktor nam je spisal svoje »Vzgojeslovje«¹ (psihologijo in ukoslovje tudi). Fr. Ušeničnik »Vzgojeslovna načela«, dalje je l. 1923. izdal Fr. Zgšč brošuro, v kateri razpravlja o vzgoji najširših plasti našega našega naroda. Tu pa tam se dobijo morda tudi prevodi kakakega vzgojeslovnega dela, ki so pa jako pičli. Kot nalašč zato pa je leta 1908 v Ljubljani izdana brošura »Sola in dom«¹ s posebnim ozirom na roditeljske večere. II. del, v kateri je D. Tibil zbral razna predavanja, ki so se vršila na nekaterih roditeljskih večerih. Ravno tako bi z uspehom zajemali iz prvega dela te publikacije, ki je predvsem teoretična. Dalje se dobijo razne pedagoške razprave v učiteljskih listih, tako v »Kresu«¹ in morda tudi v drugih revijah.

Iz trgovskih krogov

(Nič ne pišejo!)

Ce imamo sorodnike, prijatelje ali znance v tujini in ni dolgo glasu od njih, se tolažimo navadno z besedami: "Dobro se jim godi, pa — ne pišejo!". Te, nekoliko nesmiselne tolažbe se domisljiv večkrat, ko prebiram naše časopise.

Nas trgovsko-obrtniški stan v Jul. Krajini nima ne težav ne skrbi, ne davkov ne prisiljenosti, ne kazni ne glob, Bogati in živi imenito, zato — "nič ne piše". "Ne piše", iz česar sledi, da ne potrebuje nikogar v pomoč, da ne potrebuje lastne stanovske organizacije, ki bi mu nudila roko v vseh nemalih in neštevilnih nadlogah, ki ga težijo navzlic temu, da — "nič ne piše". Organizacija pa je vsakega stanu tako neobhodno potrebna in menda ne najmanj trgovskemu.

Prva leta po polomu se je obravnavalo vprašanje ustanovitve trgovskega društva ali združenja. Pisalo se je v listih, vršili so se sestanki itd., končno je vespasalo in spi dalje. Propagatorji najbrž niso našli umevanja pri sotovarših. Dobro se jim je godilo, pa "niso pisali".

Porabim priliko vpisovanja v volilni imenik trgovsko-obrtni zbornice. Koliko nas se bo odzvalo pozivu vložiti prošnjo za vpis v ta imenik? Kdo bo organiziral agitacijo za volitev naših mož v to, za nas tako važno institucijo? Koliko drugih važnih in potrebnih zadev imamo dnevno reševati? Nepoznavajoč zakonov in odredb, ne vemo kaj smemo in kaj ne smemo, jemljemo nam koncesije in dovoljenja ter nas pehajo iz globe v globo, ne da bi imeli nekoga, da bi se obrnili k njemu za nasvet.

Je torej vse kaj drugega, kakor pa da se nam godi dobro, zato naj zaključim kratko: **Tovariši! Pišite in delajte, da se čim prej združimo!!**

Eden z dežele.

— **Franc Vodopivec.** Iz Brestovice na Krasu nam poročajo, da je v torko preminil tamkajšnji nadučitelj v pokloju g. Franc Vodopivec. Pokojnik je bil eden izmed najsimpatičnejših in najbolj uvaženih učiteljev spodnjega Krasa. Prebivalstvo občin Brestovica in Sela, kjer je deloval kot učitelj nad 45 let, je gojilo do pokojnega nadučitelja Vodopivca ne le ono običajno spoštovanje, ki so ga deležni ljudsko-školski učitelji med našim ljudstvom, temveč ga je globoko ljubilo toliko kot učitelja kakor tudi kot človeka. Kot učitelj je bil v pravem pomenu besede vzgojni oče vseh sedaj živečih pokolenj omenjenih občin in splošna hvaležnost, ki so mu jo vidno izkazovali domačini, je bilo za v delu osebe pokojnega nadučitelja zaslužen in obenem tudi neovrgljivi priznanje. Kot človek pa je bil pokojnik znan kot vzor blage duše, mirnega in kremenitega značaja ne samo v kraju svojega učiteljevanja, temveč tudi v vsem komenskem okraju. Kot vzoren stanovski tovarš je užival splošno spoštovanje med učitelstvom tega okraja in tudi izven njega.

Kakor vsi drugi učitelji Spodnjega Krasa je moral tudi pokojni Vodopivec ob času vojne zapustiti svoje službeno mesto in se preseliti v ozadje. Od tedaj je deloval kot nadučitelj v Avberju, dokler ni po vojni dosegel, da je bil zopet premeščen v Brestovico, v kateri je prebil najlepši del svojega življenja in delovanja.

Prebivalstvo bo ohranilo blagega pokojnika v trajnem in hvaležnem spominu. Zalujoci družini naše iskreno sožalje!

— **Osebnost.** Kakor poročajo iz Gradca, se je zdravstveno stanje gospoda dr. Ivana Zoigerja, rednega profesorja na pravni fakulteti ljubljanske univerze, ki se zdravi v nekem grškem sanatoriju, v zadnjem času znatno poslabšalo. Dr. Zoiger se je pred boleznijo inčenzivno pečal z izdajo «Sistema mednarodne prava». Bati se je, da ostane znamenito delo nedovršeno.

— **Popravek g. Cavallottija.** Z ozirom na naš vodnik in nedeljski številki, v katerem smo objavili prevod pisma g. Cavallottija, nam je poslal ta poslednji novo pismo, v katerem nas opozarja na netočnost v prevodu, ki na enem mestu ne odgovarja smislu izvirnika. Po načelu lojalnosti, ki nas vodi vedno v našem javnem delovanju, popravljamo danes netočnost, ki se nam je vrnila. Mesto, kjer govori g. Cavallotti v svojem pismu o kobarških čitalnicah in o predložitvi zahteve kobarških Italijanov, da jih omenjeno društvo mora sprejeti kot člane, naj se pravilno glasi tako: "... sporočam, da prav danes vsi italijanski državljani iz starih pokrajin tu bivajočih predložijo prošnjo za sprejem v društvo. In če se bodo upali voditelji zavrniti te prošnje, bomo videli ali se bo ..."

— **V večeršnjih člancih** pod naslovom «Mi in komunizem» sta se vrnila dve tiskovni pomoti, ki ju radi točnosti zmisla popravljamo. V 17. vrsti druge kolone naj se pravilno čita: «znanih in neoporečnih dejstev» (ne: neoparaviranih); v naslednjem odstavku iste kolone 6. vrsta naj se glasi: "... da si pomaga z neremico (ne: z resnico)!"

— **Naznanilo o sprejemu v školjski zavod sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano za šolsko leto 1925/26.** V zavod sv. Stanislava se sprejemajo zdravi, dobro vzgojeni dečki, zakonski sinovi dobrih, krščanskih staršev, ki so dovršili z odličnim ali vsaj z jako dobrim uspehom ljudsko šolo; zlasti taki, o katerih je upati, da se bodo po dovršeni gimnaziji posvetili duhovskemu stanu. — Prošnje za sprejem je nasloviti na školjski ordinarij v Ljubljani. Prošnji naj se priloži krstni list in obiskovalno izpovednico. Starši ali njihovi namestniki naj prošnje s prilogami prinese v zavod sv. Stanislava v času od 4. do 18. junija t. l. Z njimi naj pridejo obenem tudi njihovi sinovi, za katerih sprejem prosijo. Samo iz Julijske Krajine se sprejemajo gojenci izjemoma tudi samo pismenim potom, toda le pogojno, dokler jih vodstvo, ko pridejo v zavod, ne potrdi. — Sprejemni izpit bo dne 30. junija ob 9.30. — Vodstvo zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano.

— **Učiteljski tečaj za ročna dela.** Oblastni odbor naraščajočega društva Rdečega križa v Zagrebu sporoča:

Uvidjajući potrebu, odlučio je Oblastni Odbor Podmlatka Društva Crvenoga Krsta, temeljem odluke ministarstva prosvete od 8. IV. 1925, br. 18691, da u Zagrebu održa tečaj za ručni rad na muškoj gradjanskoj školi. Tečaj je besplatan, a trajati će od 6. juna — 14. avgusta ov. g.

Cilj je tečaja, da se nastavnici osposobe za učitelje ručnog rada u radionicama Podmlatka Crvenoga Krsta, koja će se urediti uza škole. Na tečaju će se osim teorijskog dijela metodike radne nastave te predavanja i uputa za rad u društvu Podmlatka Crvenoga Krsta učiti modelovanje, kartonaža sa vezanjem knjiga, stolarstvo i kovinarstvo.

Budući da je predviđeno, da škole sada provode ručni rad svuda u državi, to će prvi učesnici biti u prvom redu zvanj, da sami ovakove tečaje održavaju.

Karte za besplatno putovanje na željeznica-ma do Zagreba i natrag u mjesto službovanja dobit će svaki učesnik pravodobno, samo se umoljava, da prijavitelj označi stanicu odakle putuje.

Opisrku bi platio svaki učesnik sam, a kretat će se između 500—600 din. mjesečno.

Predmeti izradjeni u tečaju su vlasništvo svakog polaznika.

Odbor će se pobrinuti, da učesnici tečaja dobiju besplatan stan.

Primit će se do 40 nastavnika osnovnih, građanskih i srednjih škola. Prvenstvo imaju oni, koji već rade u Društvu P. D. C. K.

Nebijeljavane prijave za tečaj uz dostavu upisnine od 100 din. treba upravit na:

Oblastni Odbor Podmlatka Društva Crvenoga Krsta u Zagrebu, Jezuitska ul. a to do konca maja ov. g.

— **Nalezljive bolesti v našem mestu.** V času od 2/5. do 9/5. 1925 so bili v našem mestu sledeči slučaj nalezljivih bolezni: davica 6, škrlatica 10, trebušni legar 3. Umrla je 1 oseba na škrlatici.

— **Nova odkritja v postojnski jami.** V ponedeljek dne 11. t. m. so odkrili v postojnski jami po daljšem raziskovanju novo jama okraj nepoznanega jezera. Vitez Velikega Križa Bertarelli, predsednik Touring, jamski ravnatelj And. Perko in jamski asistent Malusa so preplavili globoko jezero in več še nepoznatih sifonov ter prišli v nove votline z bliskotimi, prozornimi kristali nepopisne lepote.

Odkrita jama, imenovana «kristalna», je nov biser postojnske jame. — Po težavnem raziskovanju, ki je trajalo enajst ur, so se približali neustrašni speleologi za 1 kilometer podzemskemu toku reke Pivke.

Društvene vesti

— **Iz Rocola.** Gojenci slovenskega otroškega vrta v Rocolu priredijo v nedeljo dne 17. t. m. ob 5. uri pop. v dvorani g. Skilana običajno pomladansko veselico, pri kateri nastopijo malčki s pejem, igrami in deklamacijami. Ker je čisti dobicek prostovoljnih darov namenjen refekciji omenjenega vrta, pričakujemo, da se te prireditve udeležijo v obilnem številu naši zavedni Rocolčani, kakor tudi cenjeno občinstvo iz mesta in bližnje okolice.

— **Predstava malčkov pri Sv. Jakobu.** Lepo številce nas je, ki zahajamo v otroški vrtec pri Sv. Jakobu. Pravijo, da ne znamo pravilno govoriti, da ne razumemo, kaj pojememo ter da ne vemo, kaj predstavljamo, toda le pridite nas pogledat, kako se bomo postavljali v nedeljo v dvorani DKD. Takoj po večernih bodo prišle v dvorano naše mame, naši dobitniki in odborniki «Sol. Društva» in četrt ure pozneje se bo dvignilo zagrinjavlo. Kakšna slika: mali in veliki, suhi in debeli, jokajoči in smehljajoči se, mirni in razburjeni — vsi bomo peli lepe pomladanske pesmi. Pridite in slišali nas boste! In po petju pa deklamacije, prizorčki — vse bo lepo v nedeljo, dne 17. maja t. l. ob 4. popoldne pri Sv. Jakobu.

— **Planinsko društvo priredil v nedeljo 17. t. m. izlet na Caven-Kucelj.** — Odhod z državnega kolodvora ob 6.10 zj. z vlakom do Kamnja. — Ker bo v nedeljo brezdomno komento lepo vreme in ker je sedaj narava v najlepši dobi, v dobo pomlajanja, vsa ometa s svežim zelenjem in pestrim cvetjem se nadejamo, da se nas bo zbrala večja družba, da preživimo dan v prosti naravi. Hrana iz naravnih, čevlji podkovani! Povratek bo z večernim osebnim vlakom, ki dospe v Trst ob 21.30.

— **M. D. P. Opčine** ima danes zvečer ob 8. uri skupni sestanek. Ker so na dnevnem redu zelo važne točke, se članstvo naproša, da se sestanka v čim večjem številu udeleži.

— **Kolaši** danes pevska vaja. Pridite vsi in točno ob 20.30.

— **Slov. akad. ter. društvo «Balkan».** Danes ob 20.15 običajen sestanek v znanih prostorih.

— **Odbor.** Vsi oni, ki se nameravajo udeležiti majniškega izleta, posebno tisti, ki so prejeli tudi vabilo, so naprošeni, da javijo to čim prej, a najkasneje do 20. maja odboru.

— **Društvo «Zora».** V soboto 16. t. m. ob 10.30 se bo vršil redni občni zbor z običajnim dnevnim redom v društvenih prostorih v Rozjanu, ul. Barbariga 2 (za kinom). — Predsednik.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE — URAĐNO POROČILO.

(Iz zapisnika seje od 7. in 11. maja 1925.)

Sportno Udrženje bo imelo redne tedenske seje vsak ponedeljek. Do tega dne morajo prispeti odboru vsi dopisi, ki se imajo rešiti tekom tedna.

Pisma na S. U. se imajo naslavljanj na g. Bidovec Ferdo, Trst, Via S. Nicolò št. 18, IV. nadst.

Tehnična vodstva: Tekom meseca maja se osnujejo T. V. za sledeče panoge sporta: Nogomet-Hazena in kolesarstvo. T. V. za lahko atletiko se osnuje kasneje.

I. seja razsodišča: Prošijo se vsi go-spodje, ki so bili izvoljeni v razsodišče, da se udeležijo seje, ki se bo vršila v petek, dne 15. maja ob 7.30 v prostorih «Prosvete», Via F. Filzi.

Sklepi občnega zbora o prispevkih: I. redni občni zbor je določil sledeče prispevke članic: vpisnina L. 20.—, članarina L. 15.—, prispevek za družbene člane L. 2.— letno. Nadalje dobi S. U. 4% od brutto inkasa vseh prirediteljev. Javi se to vsem članicam.

Prekršitve pravil: Da se strogi ukor S. K. «Val» Barkovlje in M. D. «Prosveta» Trst radi kršenja člena 18. društvenih pravil pod H. ki prepoveduje članicam tekmo-vati z nečlanjenimi društvi; v tem slučaju radi tekme «Val»-«Sparta» in «Prosveta»-«Ponizana».

Dovolitev tekme: Dovoljuje se M. D. «Prosveta» Opčine tekmovati z nečlanjenim društvom «Burja» Vipava.

Opozorilo: Opozorjajo se vse članice, da bo S. U. reševalo le pismene prijave, prošnje itd. Dovoljenja tekme se bodo isto izdajala le na pismeno zahtevo.

Poslovnik: Izvoli se komisija sestojeca iz g. Krajnc, Pregarca in Gušina, ki ima

izdelati društveni poslovnik, in to najkas-neje do konca avgusta. Ta komisija ima pravico pritegniti v svojo eredo tehnične izvedence. Po predložitvi poslovnika se skliče izredni občni zbor z edino točko: odobritev poslovnika.

Sprejem novih članic: Glasom sprejetih pristopnic se enoglasno sprejmejo v S. U. novi članici: M. D. «Tabor Sežana» in M. D. «Gaj» iz Ban. Izda se jim potrdilo o pristopu.

KRITIKE NEDELJSKIH TEKEM

Adria — Obzor 1 : 1

Busin — Loperfido — Počakaj [autgoal]

Nedeljski tekmi med tema brezdomno naj-boljšima četama Trsta, se je na splošno po-svečalo premalo pažnje. Ta tekma je doka-zala, da imamo tudi mi v nogometu ljudi, ki so šli čez amatersko črto in katerih princip je princip vseh resničnih nogometašev, t. j. da se nogomet igra bolj z glavom, kot z nogami. Postava obeh čet je jamačila za to, kar smo pri tekmi užili. Tehnična vezava igre, izpeljavana z resnično izurjenostjo posameznikov je dala tekmi značaj tekem moštev tretje divizije italijanskega sportnega združenja.

Tudi mi sedaj že lahko govorimo o kano-nirjih, katerih eden najboljših je brezdomno Zadnik, branilec «Obzora»; Počakaj, branilec «Adrije» ne zastaja za njim. Imamo vratarje, ki so ponos lastnega razreda. Nadaja, mali, gibčni, mačji vratar, miren in hladnokrven v najstrašnejših položajih, postrvovalen od skrajnosti — Nadešić, impozanten čuvav last-ne trdnjave, hiter in divji. Imamo v napadu elemente, katerih skupno delo ustvarja po-zicije, pri katerih zaigra vsako sportno srce. So to ljudje, ki osredotočujejo z največjo po-zrtvalnostjo svoje moči, zatajujejo same sebe v priznana najboljša elemente njihove črte («Adria»: Tominc — Menon; «Obzor»: Palčić — Cek). Potem srednje vrste halfov, malo notirani, toda stebri igre Nevhaležno mesto ki ne pusti brilirati, a kdor je globlje pogle-dal v igro samo, je videl na eni strani Ko-cijančiča II., na drugi impulzivnega Lo Per-fido, ki sta igrala takorekó vse za vse. Za-stonj opisovali vse igralce, kdor je videl, ta ve, kako so igrali.

Kronometriran potek igre je sledeči: Za v prvi minuti preide «Obzor» v močeno napad. Skok ubrani in strelja v aut. Koj za tem vidimo «Adrijo» v napadu, ki se razbije pri Zadniku. V tretji minuti nastane zmeš- -njava, katero sodnik razreši z zapreko na eden. V peti minuti utrpi «Adria» kazenski strel, koj za tem zadene ista usoda «Obzor», ker je Lo Perfido nepravilno rumplil Bla-zino (7a). V krasnem begu pride Tominc do strela v vrata «Obzora», vratar ubrani v kor-ner, ki pa ostane neizrabljen. Zopet kazen proti «Adriji». Nevarna pozicija. Napadalcii «Obzora» v divjem diru proti vratom «Adrije» — Počakaj jih čaka miren, odločen, potem se vrže med nje in «pomete» aplavdiran igrišče. (15 m.n.). Prizor se ponovi. «Obzor» stisne «Adrijo» v korner (17 m.). Strelja Cek za vrata. V 21. minuti zamore Počakaj spet rešiti svoja vrata s strelom ven. Isto je v 25. min. Kmalu nato stisne «Adrijo» v korner — stre-lja Tominc — zmešnjava pred vrati «Obzora», sodnik zaživlja ofsido. Kazenski strel proti «Adriji». Nadaja z izpadom razbije kombina-cijo pred lastnimi vrati in jih tako reši. Kmalu nato zopet divji napad na vrata «Adrije». Na-daja se vrže v metež in zbeži aplavdiran z žogo. Palčić v 32. min. ne izrazi priložnosti in strelja visoko. Turčo v ofsido. V 39. minuti se zopet pokaže Nadaja v svoji sili, parira dvojno, levo-desno v petni sekunde. Aplavzi. V 42. min. «Obzor» v kornerju — strelja Sirca, toda brez uspeha. Menon ima koj za tem prosti vrata, a ne opazivši prilike, pa-riira Blažina, ki je blokiran. Prvi polčas 0 : 0.

V drugem času zbeži takoj Košta in strelja ven. V tretji minuti razbije Palčić drug na-pad «Adrije». Koj za tem ima Cek prosto pot v vrata «Adrije». Strelja visoko. Sodnik ga najde v ofsido. Roka proti «Obzoru», koj za to proti «Adriji» (5. min.). Se parkiraj najde sodnik Ceka v ofsido, kmalu pa zagreši Stofla (half) roko v kazenskem prostoru. V publiki krič, koj nato vse tiho. Pričakuje se kazenski strel proti «Adriji». Zadnik prihitil, on — neizprosen in strašen kanonir — strelja. Nadaja, miren in odločen, ga gleda. Strel! (17. min.). Zgodilo se je. Nadaja je pariral živža-jočo žogo, ki ga je strela. Besni aplavzi, krič in vik. Igra oživi — do 26. min. vedno na sredi igrišča, dokler na lepo pasažo Busin najde priliko in centrira. Goal. Supporters «Obzora» zadivljajo veselja. «Adria» stisne la- -sten napad, v katerega preide četa četa. «Ob-zor» brani svoja vrata s stisnjenimi zobmi. Cek je na svojem pravilnem mestu že v of-side (35. min.). «Adrijaši» stisnejo napad prav pred vrati «Obzora». Počakaj en meter od vrat, Sirca na sredi, tudi en meter, Košta takoj za njim. Žoga visoko, naravnost v vrata. Lo Perfido v obupnem položaju skuša udariti žogo čez lastno glavo. Žoga, vrteč se okrog sebe, ne čuti udarca in izgine v vrata. Goal. Lo Perfido je napravil v vsem le to, da je goalu dal ime — autgoal. Začne se boj moža proti možu, sodnik opozarja igralce, po-sebno Lo Perfido je bil pogostoma opozorjen. Blažina je ranjen, toda vztraja. Tako do konca. Dvajset sekund pred koncem zbeži Sirca in centrira. Strel, močan in neubranljiv, gre za deset centimetrov vstran.

Igra lepa, živa. Vtis poveljen. Publike precej in žive. — Sodil je g. Braier Viljem od «Sa-lus»-a. Nepristranski in stroj. Bolje bi skoro ne mogel soditi.

Pričakujemo napeto sklepni final v nedeljo. Četa «Adrije»: Nadaja—Počakaj—Skok—Stofla, Tominc (kap.), Kocijančič—Košta, Sirca, Menon, Blažina, Vatovec.

Četa «Obzora»: Nadešić—Zadnik (kap.), But—Kovačič, Lo Perfido, Bembič—Busin, Palčić, Turko, Livieri, Cek.

Hazena «Zarja» — Rozjan — «Prosveta» — Opčine 3 : 3.

Revanšna tekma, ki se je odigrala na trste-niskem igrišču med imenovanimi družinama, je nudila vsled svoje živahnosti številnemu občinstvu obilo užitka, posamezniki hazena-šicam pa priliko, da so zamogle pokazati la-stno izurjenost v tem lepem sportu, ki je slo-vanskega izvora.

Koj v začetku igre se je posrečilo napa-dalni vrsti «Prosvete» prebiti obrambo «Zar-je» in presenetiti vratarke. Goal! Napad «Zarje» v želji po izenačenju je stisnil «Pro-sveto» pred njena vrata in se tam obdržal z mnogimi strelci do sredine polčasa. Vratarka «Prosvete», najboljša moč v svoji družini, ni imela lahkega dela, toda izvršila je svojo na- -logo častno in napravila to, česar bramba ni mogla. Zopet izpad na vrata «Zarje» Brambi-te poslednje je bilo nemogoče ustaviti napad. Osamljena vratarka je morala vdrgniti pustiti prebiti lastna vrata. Zopet intenzivno napa-

danje «Zarje», ki se je razbijalo vedno šele ob vratarke, ki je z neverjetno spretnostjo pripomogla do tega, da se je prvi polčas za-ključil z rezultatom 2 : 0.

Drugi polčas v elektriziranem tempu. Napad «Zarje» razbije nasprotno brambo koj v za-četku in notira svoji prvi goal. Kmalu za tem prisodi sodnik «Prosveti» kazen. Center «Zarje» strelja visoko. «Prosveta» v napadu zabije tretji goal, katerega je vratarica sicer parirala, a ji je vsled moči sunka žoga zdsnila iz rok. Napadane «Zarje» po tem goalu je kmalu zlomilo vsak odpor brambe, istotako je vsak poedini izpad «Prosvete» zastonj skušal prebiti brambo «Zarje», ki je takorekó zaprla vsak dohod k lastnim vratom. Kmalu zaznamuje «Zarja» svoj drugi goal. Opeška bramba je tedaj napela vse moči, kar pa ni zadržalo neštehtih strelcov v vrata. Toda v njih je stala vratarke kot živa stena in od-bijala odločno in mirno. Tik pred koncem je eden mnogih strelcov zlomil tudi njen odpor. Tako je družina «Zarje» v ostrem boju do-segla izenačenje.

Občinstvo je z zanimanjem sledilo poteku tekme in ploskalo.

Sodil je g. Žerjal, član «Zarje». Zelo stroj in nepristranski, na splošno dober.

M. d. Magdalena proti M. d. «Zarja» (3 : 0)

Kljub raznim zaprekam in nestrpnemu čakanju, dokler niso društva «Prosek» — «Zarja» in «Danica» — «Višava» odigrala svojih tekem, kljub prisnjenju dežja in pozni uri, sta hoteli «Magdalena» in «Zarja» (II. č.) ravno v nedeljo, 10. t. m., pomeriti svoje moči. — Takoj v začetku igre je «Zarja» za-sedla magdalensko polovico igrišča in ni zlepa pustila žoge proti svoji vratom. Kmalu pa se je «Magdalenci» privadili kamenitemu igrišču ter začeli pridno pritiskati proti zar-jarskim vratom. Rezultat prvega polčasa (1:0) bi bil za nje lahko boljši, ako bi igrali bolj kombinirano. Drugi polčas pa je «Zarja» sko-raj popolnoma odpovedala, le centru, branil-cu, posebno pa vratarju, se je zahvaliti, da je «Magdalena» zabila samo dva goala. Ma-gdalenski igralci na splošno vsi dobri, center-half najboljši. Ako bi ne desna zveza preveč samostojno igrala, bi dotični igralce lahko zabil se kak goal po vrhu. Ugajala mi je vratarjeva hladnokrvnost, ki je pokazal, kljub temu da je imel malo dela, da bo še nekaj iz-njega. Sodil je na splošno zadovoljstvo Zar-jar. Stok.

S. D. «Prosek» I. četa — M. D. «Zarja» I. četa 0 : 1. V nedeljo popoldne se je vršila na Proseku prijateljska tekma med imeno-vanimi četama, ki se je končala v prid «Zarje», ki je bila skoro ves čas igre v pre-moči, z 1 : 0. Obramba «Proseka» se je prav dobro izkazala, tako da je imela «Zarja» težak posel; zmagała je le s ka-zenskim strelom v drugem polcasu, dočim je prvi polčas potekel 0 : 0.

— **Tekma M. D. P. — Opčine — «Burja» Vipava.** V nedeljo 17. t. m. točno ob 3. uri pop-se bo vršila na igrišču «Skaša» prijateljska nogometna tekma med I. četo M. D. P. Opčine in vipavsko četo «Burja». Kakor znano, je «Burja» sestavljena iz najboljših vipavskih igralcev, kar nam dokazuje nogometna tekma z močno in rutinirano četo goriske «Sparte», katera je z malim uspehom izpadla v prid «Sparte». Četa M. D. P. Opčine je od lanskega leta sestavljena iz samih rezerv, a vendar se je izkazalo pri tekmah za kupo g. Povha, da jo lahko pristejvamo med prve slovenske čete. Ker so vsi openski igralci obdarjeni z dobro voljo, katera je večkrat boljša od zmožnosti, smo prepričani, da v nedeljo dokažejo, da so vredni svojega imena.

Po tej tekmi nastopita hazenaški družini omenjenih društev v trajinju, kar bo za Vi-pavce nečaj čisto novega. Zaradi tega smo pre-pričani, da se bo zbralo v nedeljo na igrišču «Skaša» tamkajšnje občinstvo kakor tudi ob-činstvo iz dežele v kar največjem številu.

— **Podaljšanje komisarjevanja v gorški bol-niški bla-jini.** Nekateri gorški krogi so vo-dili ljuto borbo prot. dosedanjemu komisarju okrajne blagajne v Gorici rag. cav. Dante Conforto, zahtevajoč, da se končno enkrat razpišejo volitve v upravni svet te velevažne socijalne ustanove. Ker predobro čutimo do-brote mnogostevnih komisarjev na lastni ko-ži, smo seveda tudi mi, gorški Slovenci, z za-nimanjem in simpatijo zasledovali ta boj. Ven-dar se je ta boj zaenkrat končal s porazom onih, ki si želijo, da bi v gorški bolnišnici bla-gajni zopet nastopile normalne razmere. Boj je pač odločil gorški fašji, ki se je z nekam čudno vmeno zavzel za dosedanjega komi-sarja ter je odločno nastopil proti volitvam. S kraljevim odlokom je bila namreč podaljšana doba komisarjevanja na okrajni bolniški bla-gajni, vsled česar je up ogromne večine članov na skorajšnje volitve vsaj zaenkrat spaval po vodi.

— **Brez konca.** V mestno bolnico v Gorici je bil prepeljan v težkem stanju 28-letni Ivan Cijan iz Standreže, zaposlen pri nabiranju streliva v sovedenjskem okraju.

Ko je Cijan nakladal na voz grane, mu je ena iz njih, vsebujoča solze povzročujoče pli-ne, zdrsnila iz rok na kamenita tla, kjer je seveda takoj eksplodirala. Cijan, kateremu je od plinov otemnel vid, se je zgrudil zadet od drobec granate težko ranjen na tla, naka-r je bil hitro obvezan in prepeljan v gorško bolnico.

— **Iz Renč.** V torko jutraj se je zgodila pri nas nenavadna nesreča, ki je zahtevala mlado življenje dveletnega otroka Emila Merljak. Približno ob 10 jutraj je poslala mati malega Emila po steklenico vode iz občinskega vod-njaka. Ko je mali deček natakall vodo, je omahnil v pod vodnjakom nahajajoče se ko- -zamo, ki služi za napajanje živine, in je tamkaj utonil. Ko so ga opazili, je bil deček že mrtev.

— **Iz Kobarida.** Pretekli teden se je vršil v Kobaridu sestanek živinorejcev, na katerem se je razpravljalo o ustanovitvi zavarovalnice za govejo živino. Sestanek je otvoril župan g. Juretič, naka-r je povzel besedo ravnatelj kme-tijske potovalne šole v Tolminu dr. Marsan, ki je v daljšem govoru poudaril pomen in koris-ti podobnih zavarovalnic. Po daljši debati so

gaja ob takih prilikah — kmalu je pričela krožiti negotova vest o bombnem atentatu. K sreči pa se ni zgodilo nič hudega. Bil je res vržena bomba, ki se je razpočila na vogalu ulic Milano in Fabio Filzi, tik pred palačo paroplovne družbe «Cosulich». Kem je bil tedaj cestni promet na tistem mestu neznan, ni bomba ranila nikogar in tudi škoda ni povzročila nikake; drobec so le nekoliko opraskali omet pri palači. Na lice mesta so se kmalu potem podali varnostni organi, toda neznani bombaž je medtem se-veda že izginil. V mestu kroži glas, da gre za demonstracijo s strani mornarjev proti paroplovni družbi «Cosulich», toda ni zno- in je pač težko ugotoviti, ali je kaj resnice na tem.

— **Poskusen samomor ali nesreča?** Včeraj popoldne okoli 10. ure je bila prepeljana v mestno bolnišnico 21-letna Ana Ruzzier, doma iz Pirana; imela je na dveh mestih na kom-pliciran način zlomljeno desno roko in hude notranje poškodbe; imela je tudi ranjene led-vice. Deklica je povedala, da se je predvčerajšnjim popoldne podala na zvonik piranske stolne cerkve, da bi se navžila lepega razgle-da; ko je dospela na vrh in se nagnila čez ograjo, se ji je nenadoma zavrtelo v glavi in v hipni omotici je padla z višine kakih 28 metrov na tla, kjer je obležala. Neka sorodnica Ruz-zierove, ki jo je spremljala, je pa povedala, da je deklica skočila z zvonika s samomorilnim namenom, kateremu je baje vzrok nesrečna ljubezen.

Ruzzierova je bila sprejeta v kirurški ode-delež in bo okrevala v približno dveh mese-c

varjajo z onimi vsakdanjimi frazami: nimam časa, ne znam itd.

Po deklaraciji g. Požarja, z dovolj čistim izgovorom, nas je g. Kralj razveselil s svojim slavim moskim zborom »Nanos«, ki nam je podal na tej veselici prijetno in prekrasno Foersterjevo »Stopaj«. Intonacija je bila čista in nepričakovano dobro izvedena. Sledila je troječanka »Razvaline življenja«, ki jo je g. B. Mercina izvrstno insceniral, za kar mu bo društvo gotovo hvaležno. Lenčka (g. B. Ferjančič) je dobro igrala. Njena simpatija do Ferjana je bila dobro podana, na koncu bi ji pa vendar pr. poročila, da bi se bolj ogrela za svojega nesrečnega ljubimca. Isto približno velja tudi za Ferjana, kateri je sicer rad imel lenčko, ali premalo poguma je pokazal ob njeni smrti. Sicer pa je dober igralec. Oče Urh je bil silno energičen, toda njegovo govorjenje je bilo preveč monotono in v obraz tudi ni vedno gledal med govorjenjem. Note tudi niso bile primerne za zemljiško knjigo. Mati Tona (g. E. Kodre) je dobro rekla svojo nalogo. Samo malo več poguma! Martin obeta veliko dobrega in zato le tako naprej. Malo več življenja. Na boljši pa je gotovo igral svoj vlogi Sirk (g. L. Požar). Njegov humor in pa pristnost duha sta nam porok, da je on rojen za igralca. Mica je kot prvi lahko zadovoljna s svojim uspehom. Burka »Vse naše« ni bila slabo igrana. Svetoval bi onemu, ki je pisal pobotnico, da naj drugič malo daljša časa piše pobotnico in ne samo par sekund in drugič denarja se ne hrani v nozetu. Ker so vsi igralci in igralke svoje vloge prav dobro rešili, si drugič lahko izberejo večje, in težje vloge. Igra se je zaključila s pesmijo »Triglav« v splošno zadovoljstvo občinstva. Tako je prav Gočani! Stojte trdno kakor Nanos in oglašite se še kaj v kratkem! Zdravo!

Za izvoz goriskega sadja in poljskih pridelkov. V poslednjih letih so se pogoj za izvoz sadja in poljskih pridelkov, ki je pred vojno tvoril enega iz najvažnejših dohodkov brisrškega vipavskega in okoliškega kmeta, sicer znatno zboljšali, toda še vedno ne v taki meri, da bi se ta izvoz vsaj približno dvignil na predvojno višino. Temu pojavu po mnogo krive najrazličnejše ovire, katere je ustvarila vojna doba, posebno mnogo pa so temu krive prometne težkoče, ki povzročajo, da prihaja to hitreju pokvarjenju izpostavljen blago prepozno na inozemske trge.

Radi tega je odposlala goriska skupina izvoznikov sadja in poljskih pridelkov na prometni odsek državnih železnih spomenic, v kateri povdarja pomankanje ugodnih železniških zvez, ki bi omogočile, da dospjejo odposiljatev blaga kolikor mogoče hitro in pravočasno na trg. V spomenici se zlasti zahteva, da bi vozovi vlaka št. 4347 odhajali že ob 2. uri jutraj iz Postojne, pa ne kakor doslej ob 5. uri jutraj, tako da bi prispeli na Dunaj naslednjega dne ob 3. uri jutraj, ko se ravno pričenejo kupčije na sadnem trgu, ker drugače morajo izvozniki oddati blago v skladišča in ga šele naslednjega dne spraviti na trg. To pa pomeni za izvoznike obutno zgubo, ker naslednjega dne blago ni več tako sveže, vsled česar ga morajo prodajati po nižji ceni.

Nadaljevanje popravne ceste med Solkanom in Trnovim. Dne 8. t. m. so se zopet pričela popravilna dela na cesti med Solkanom in Trnovim, katere ena polovica je bila popravljena že lansko leto, dokler ni bil zbiran od ministrstva za javna dela nakazani znesek za njeno popravilo. Sedaj, ko je ministrstvo nakazalo nov znesek, se bo nadaljevalo s popravilo ostalega dela ceste. Z 11. t. m. je bil prepovedan prehod po tej cesti med Dolom in med cestnim križiščem Grgar-Ravnica. Prehod se vrši po stranski poti Dol-Grgar-Zagorje, ki je bila nalašč v to svrhu popravljena od vzpostavitev urada. V poznejši dobi, ki bo pravočasno naznanjena, bo po pet dni v tednu popolnoma prepovedan vsak prehod na gorenjem delu ceste med 7. do 12. km, ker bo to zahtevala hitra in dobra poprava.

Gorica dobi poseben odsek civilnega ženija. Na odredbo civilnega ženija v Vidnu bo ustanovljen v Gorici poseben odsek civilnega ženija, ki bo popolnoma samostojen. Odsek bo vodil inž. Scimone. Vsekakor je to en nov grizljaj, katerega je zopet privoščil Videm Gorici!

Najdeno. Pri blaginji goriskega mesta je bil deponiran denarni znesek, obstoječ iz inozemskih papirjev, katerega je neznan najditelj tjakaj izročil. Oni, ki ga je izgubil, ga lahko dvigne proti potrebnim dokazom na goriskem magistratu.

Lokavec pri Ajdovščini. Dne 3. t. m. smo imeli Lokavčani lep in zelo pomenljiv dan. Končal se je namreč prvi tečaj gospo-

dinjske sole, ki ga je vodil marljivi in neumorno delujoči tukajšnji gospod učitelj Paljki Leopold. Ob 10. uri so se zbrala lo-kavška in stomaška dekleta v lepo okinčani šolski dvorani, ki je bila ta dan spremenjena v pravi pomladanski vrt. Poleg mnogo zbranega občinstva — mož in žena — smo videli g. župana Ed. Čibeja z obč. svetovalci in didaktičnega ravnatelja iz Ajd. vsčine g. Semiča. Bilo je tudi par drugih gospodov in gospa. — G. učitelj Paljki pozdravi g. ravnatelja, župana in zbrano občinstvo ter poda v daljšem in lepem govoru oris delovanja tega, za žensko tako koristnega tečaja. Občinstvo je kar strmelo, ko je slišalo, koliko lepega, za ženo prekoristnega so predelala in se naučila naša dekleta v tem prvem gospodinskem tečaju. Gospod učitelj je podal natančno statistiko tečaja, pohvalil dekleta, ki so redno obiskovala gospodinska predavanja, ter bila zelo marljiva. Želi, da se v istem — če ne pomnoženem — številu zberejo v prihodnjem — drugem tečaju, ki se bo z isto vztrajnostjo nadaljeval v prihodnjem šolskem letu. — Gospod župan je pozdravil v svojem govoru najprej g. didaktičnega ravnatelja. Veseli ga ta obisk posebno zato, ker vidi zanimanje za to prekoristno šolo tudi od te strani. Nato je pozdravil navzočno občinstvo in izrekel s par primernimi besedami svoje zaščedenje in veselje nad tem, da je tako čili, marljiv in ukazeljen naš vrli mladi ženski svet. Pohvalil je dekleta, ki so se odzvala v tako lepem številu (vsa čast tudi Stomažankam) k temu tako hvalevrednemu pouku, ki bo za nje — prihodnje žene — od največ koristi. Veseli ga posebno, da je Lokavec tista redka občina, ki se lahko ponaša s to prekoristno ustanovo. Obrnil se je nato do g. učitelja in voditelja. Pristno mu je čestital na uspehu; zahvalil se mu je v imenu občine za trud in veliko poštrevnost. Njegovo neumorno delovanje, veselje za napredek in blagor občine, je njegovo vzvišeni cilj. Brezplačno in brez vsake tuje pomoči je dokončal ta gospodinski tečaj, ki je v blagor in čast naše žene, naše družine in našega naroda. Gospod učitelj se pač ravna po zlatem reku S. Gregorčiča, ki pravi: »Ne samo, kar veleva mu stan, — kar more — to mož je storiti dolžan.« Blagor občini, ki ima take učitelje!

Končno je govoril še gosp. didaktični ravnatelj. Iznenaden je po lepo dokončanem — »velikim delu«. Vsaka šola je koristna — pravi — a po dokončani ljudski šoli še kak nadaljevalni tečaj, to je nad vse potrebno. Pohvalil je dekleta, ki so pohajala ta tečaj, pohvalil starše, ki se zanimajo za izobrazbo svojih otrok, pohvalil županstvo za moralno in materialno podporo. Nazadnje je čestital g. učitelju Paljku na lepem uspehu. Zahvalil se mu je za trud in poštrevnost, o čemer bo poročal tudi na višje mesto.

Po končanih zaključnih govorih smo bili

povabljeni na prigrizek peciva (pristni izdelki gojenk gospodinskega tečaja) in na čajsko pelinkovca.

Iz Ajdovščine. Preteklo soboto in nedeljo je priredil Odsek Zv. Pr. Dr. Ajdovščina-Sturije svojo pomladansko veselico. Na sporedu je bil kot uvodna točka samospjev za sopran »Primavera«. To nam je podala g. Surkova s svojim prijetnim glasom prav zadovoljivo, opazalo se ji je le nekoliko negotovosti. Sledila je troječanka burka »Poslednji mož«. Ta burka že sama na sebi ni nikako dramatsko delo, ki naj bi imelo pr. vlačnost, vsled česar bi tudi dobri igralci ne mogli ustvariti iz nje mnogo več kot so naši diletanti. Tendence igre je sicer dobra, toda njena tehnična zgradba je tako ponesrečena, da postane mestoma sploh neverjetna in dolgočasna s svojimi dolgimi dvogovori. Nočemo na dolgo razpravljati o delu samem, omenjamo to le radi tega, ker je velik del občinstva imel ta vtis in ker hočemo ugotoviti, da gre pripisati neazadosten uspeh igre ne toliko igralcem, kolikor v veliki meri igri sami. Vrhu tega pa so bile skoraj vse vloge, posebno ženske, zasedene po novicah mladih in neizkušenih v življenju in na odr, kjer so vsi razen dveh nastopaj prvici oziroma drugič. Ako uvažujemo to dejstvo, moramo marsikaj oprostiti glede izvajanja samega, ki pa je bilo pri ponovitvi v nedeljo mnogo boljše kot v soboto. Ni naš namen niti grajati, niti brezsmiselno hvaliti posameznike, ker je po našem mnenju to slaba vzgoja diletantov, ampak pokazati moramo na napake, katerim se da lahko v bodoče izogniti. Te so glavne: mehanično in površno nastudiranje vlog in igra brez vsake poglobitve in doživljanja. Posledica temu je prepočasno igranje, ki je za

burko nedopustno, neločno vpadanje, napačno povdajanje itd. Temu bi se dalo izogniti z večjim številom vaj, kar bi bilo z oziroma na mlade igralce neobhodno potrebno in za bodoče priročno. Oprava odra je bila lepa in okusna, ni pa bila primerna oprava posameznih igralcev, ki bi bila morala biti po vsebini igre bolj — salonska. V dan h razmerah pa lahko trdimo, da je Odsek Z. P. D. lahko zadovoljen, da je rešil svojo nalogo tudi na dramatskem polju tako, kakor jo je. Kot zadnjo točko nam je zapel mešan zbor po Ferjančiču harmonizirano »Planinarico«. Podal nam jo je pod vodstvom svojega vodje g. Vuga tako, kakor nismo pričakovali od tega mladega zbora, obstoječega iz samih mladih gl. Skladba, v kateri pride do veljave vsak posamezen glas, ni lahka, in ravno radi tega smo se v enaki meri divili podajanju toliko solistič. Lulikov kot celemu zboru, ki vidoma napreduje od nastopa do nastopa. Greh bi bil tak pevski material zanemariti. — Zato ključemo vsem članom odseka: Le tako naprej in uspeh vam bo zagotovljen! — Po nedeljski predstavi so se zbrali pevke in pevci z drugimi prijatelji na prijateljsko medsebojno zabavo, kjer so se poslovlili od vraga in pridnega prijatelja in pevca Srebota, kateri je odšel, da opravi svojo vojaško dolžnost. Ob tej priliki mu še enkrat želimo, da bi se čim prej zopet povrnil v našo sredo, da bo nadaljeval v prostnem delu. Zdravo!

IZ ZAPADNIH BRD

Neblo - Hruševje. V pojovnem času se opaža, da spe spanje pravičnega naša zapadna Brda, kar se tiče društvenega delovanja. Odkritostorščak pa le moram poročati, kaj je prvi in pravi vzrok temu mrtvulu. Se imajo osebe v svoji sredi, ljubše društveno delovanje, ki bi se lahko brez strahu opirje pravega društvenega dela in tako zopet v najkrajšem času prebudili k novemu življenju pevsko društvo »Skala«, ki se je že pred vojno odlikovalo pri več javnih nastopih v Brdih. Šel vendar imamo pevovodjo domačina, da nam ni treba iskati in da se nam ni treba izgovarjati, da nimamo moči. Le poguma in dobre volje imamo premalo. Nepotreben strah je vzrok, da ne moremo napredovati in da celo nazadujemo. Samo nekaj dobre volje in premaganje so vse težkoče, naj nam še tako mečje polena pod noge nekateri domačini - fašisti! Tudi oni bodo spregledali, spoznali, da so hodili po zgrešeni poti.

Ti domačini se v zadnjem času obnašajo zelo izizvalno in premočno. Naj omenim javnosti nekaj dogodkov: Kakor običajno, prihajajo domačini ob nedeljah v gostilno k Evgenju Kocanciču (sedaj Coccancig, fašist) na Križado. Tako je bilo tudi na belo nedeljo, ko se je vršil vsakoletni običajni ples. Može se sudejo rajši okoli litrčka pristnega brica, ko pa da bi se vrtili na plesišču. Kmalu so zapeli par slovenskih narodnih pesmi, ki so bile le v toliko nevarne, ker so slovenske. Toda takrat se pojavi domačin-fašist Slovec in zabrani slovensko pesem. Ali ni to žalostno za sina slovenske matere, da prepoveduje na naši rojini domači grudi pesem v materinem jeziku! V tem času je bilo navzočih tudi lepo število Italijanov, ali med temi drugorodci ni bil nobeden, ki bi ga bila zalila naša nedolžna pesem. Take stvari se dogajajo večkrat pri prej omenjenem Coccancigu, ki mora čitati redno vsak dan vsiljeni mu »Giornale del Friuli«, čeprav se prav nič ne spozna na čitanje takih Gazzett. Do tega časopisa ga je pripravil z dobro uspejo agitacijo gospod Ivanček Coccancig (pnež — čič), ki mu je šlo tačas za županov stolček v naši občini. Ubožček, propadel je od občinskih volitev, da niti consigliere ni postal, tem najmanj pa sindaco.

Da mi ne ostane v peresu, omenim še to, da sta počezala dne 30. aprila t. l. svoje junaštvo tudi naša brata Ludvik F. in Mondič, prvi politični tajnik fašja iz Dolin, drugi pa consigliere komunale fašista. Zahtevala sta pri raznih družinah, naj jima izročijo orožje, in ker nista dobila nobenih dolgočevk, sta se morala zadovoljiti z dolgim nosom. Nevarnost je bila namreč res velika, saj je bil drugi dan prvi majnik. Ker komunistov in boljševikov ni hotelo biti od nobene strani, sta pa sama demonstrirala in pri tem tudi izstrelila več streliv iz svojih pušk proti Hruševju, Borštu in dr. Pravi junak strelja na sovražnika, tudi če tega ni blizu, samo da ga oplašči. Naj omenim, da sta tudi ta dva fašista, ki se potegujeta za županov stolček. Že vidim, da bomo morali v naši občini napraviti mesto stolčka kar eno dolgo klop, da dobe na njej prostora vsi oni, ki se potegujejo za županstvo čast. Za danes dovolj.

Iz Biljane (Snežice). Spet so nas obiskali, a sedaj ne prutarji in kokašarji, pač pa pravi sredovci. V tem oziru beležimo torej napredek. V soboto, dne 2. maja, so se vtihovali k Mariniču p. d. k. Blaževim, iz Snežice prefrigani tatovi skozi šest vrat, prišli v spalno sobo g. Mariniču, kjer so brskali po raznih predalih v predalniku in odnesli nekaj zlatenice in denarja. Odkurili so jo komaj na vpitje gospe Mariničeve, ki je zagledala, prebudivši se iz spanja, pred seboj

osebo z ročno električno svetiljko. Zadnji dan aprila in prvega maja so bile vse ceste in najmanjše vasi v naši občini zastražene od kr. karabinierjev in milicijarjev radi nevarnosti štrajka, oziroma pohoda komunistov. Ta dva dneva si ni upal nobeden krasti in mi vsi smo bili varni pred tatovi. Ko sta pa minila strah in prvi majnik, so bili tatovi že na delu. Bog dal, da bi bil vsaj trikrat na teden prvi majnik, ali pa, da bi postali Snežanji boljševiki, da bi nas potem orožniki raznih uniform varovali in ščitili naše imetje. Upamo, da bomo sedaj, ko ni več mraz, videli bolj pogostoma naše varnostne organe sprehajati se v teh lepih nočeh tudi po stranskih poteh in vasicah, pa ne samo »per le vie principali«.

Znanost in umetnost

SLAVNOSTNA 25. PREDSTAVA

V nedeljo ob 8. uri zvečer uprizori »Čitalnica« pri Sv. Jakobu silno Bernsteinovo troječanko »Tat«, ki je tako zelo ugajala pri četrtkovi premieri. V glavnih vlogah nastopita g. Terčič in g. G. Stepančičeva, v ostalih večjih vlogah pa še g. G. Kreševičeva in g. G. Gvardjančič, Cesar in Primožič. Igra režira A. Širok. — Opozarjamo občinstvo na to predstavo, ki bo slavnostna 25. predstava v tej sezoni in obenem zaključna predstava. Za to predstavo je poskrbel »Čitalnica« nove kulise, novo opremo odra itd. — Predprodaja vstopnic bo v nedeljo od 10—12 dopoldne v dvorani DKD pri Sv. Jakobu. Igra konča pravočasno tako, da bodo na razpolago še tramvajске zveze. Otrokom vstop zabranjen.

Poslano*)

IZJAVA

Podpisani Dominik Tence izjavlja, da prekljuje vse žaljive besede, ki jih je izrekel proti Ceciliji Fabris iz Sv. Križa.

Dominik Tence.

*) Za šanke pod tem naslovom odgovarja uradno le toliko kolikor mu zakon veleva.

MALI OGLASI

DIPLOMIRANA in izkušena babica z dvoletno šolo želi mesta občinske babice. Ponudbe pod »Babica« na upravništvo »Edinosti« v Gorici. 623

NA PRODAJ je rabljeno pohištvo, tri visoke in dve nizki omari, tri lesene postelje, tri vzmeti, par ogledal, umivalnik z marmornjem in nekaj stolic. Ogledati si danes, četrtek, petek in soboto od 12. do 18. ure, Opčine, trgovina Brišček po starem. 622

V SOBOTO in nedeljo, 16. in 17. t. m. se predstavlja v Kino Ideal, v Il. Bistrici, velike gediya Mayerling. Prihodnjo nedeljo tragedija srbske kraljice Dage. 618

MODRO GALICO, angleško, žveplo, škropilnice, žveplalnike, »ose« »Merkur«, semena, cislki soliter i. t. d. dobavlja po najnižjih cenah kmetijsko trgovsko društvo, Trst, Raffineria 4. 619

HISNA, zdrava, za majhno družino se išče. Hrana dobra, 120 lir mesečno. Predstaviti se od 9 do 12 v via Commerciale 44/II, levo. 620

TRZASKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU je preselila svojo centralo iz ulice Raffineria št. 7 v ulico Torre bianca št. 19 (v hišo Trzaska posojilnice in hranilnice) tel. št. 4439. Istotam ima razprodajo semen, umetnih gnojil in dr. kmetijskih potrebščin.

S srcem potrli od neizmerne žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani soprog in oče

Franc Vodopivec

nadučitelj v pok.

danes ob 11.30 dopoldne, previden s tolažili sv. vere po kratki bolezni izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v četrtek 14. t. m. ob 4 popoldne na pokopališče v Brestovici.

BRESTOVICA, 12. maja 1925.

(382)

ŽALUJOČA DRUŽINA.

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

(53)

Moč preteklosti

Roman v treh delih.

Iz ruščine prevedel Ivan Vouk.

Vsa zmešana je Dina sedla in vnovič pozorno motrila te čudne znake.

— Kaj naj to pomeni? Ali pa sem ob pamet? — je zašepetala ter potipala sledove prstnih odtisov.

Toda takoj nato je šla z roko preko čela in stresla z glavo, kakor da hoče odgnati vsiljive misli. — Da! Prav gotovo pridem ob pamet, če bom polagala važnost na te neumnosti. Dovolj sem brala o avtosugestiji, da morem razumeti vzrok teh modrih madežev. Sanjalo se mi je, četudi je bil ta sen do skrajnosti živ, a vtis je bil tako silen, da je pustil zunanje sledove. To je nekaj takšnega kakor poskusi z mesečnimi osebam. Predložijo jim kosček navadnega papirja ter jih prepričajo, da je to gorčični obliž in koža se res vneema. To grdo zgodbo zamolčim: saj bi se mi le smejali, posebno tista zopna Valerija. Ko me pozorno promatra, je v njenem pogledu vselej nekaj, kar me vznemirja.

Vkljub vsem tem pametnim razlogom, se je Dina zelo vznemirjala. Nekaj sumljivega je bilo v tej odvratni sobi. Bižu, ki ni nikdar hotel od nje, ni maral ostati tu in je neprestano cvilil, dokler ga ni

pustila ven. Dina si je vnovič skrbno ogledala omaro in rešetko, ki je zapirala angela, toda ni našla nobene odprtine, nobene vzmeti. Slednjic je pozvonila in velela, naj ji prinesejo čaj v sobo.

Minila sta dva dneva. Valerijo je ves dan mučil čuden nemir. Preganjala jo je nerazumljiva želja, da bi nekaj poiskala, kaj pa to bilo, ni mogla doumeti.

Zaprta se je v svojo sobo, ker je bila prepričana, da ne pride Larisa Arkadjevna k njej. Kazala se je tako vesela in brezskrbna, da je zakrila svoje notranje razpoloženje. Tako je njena kumica šla spat popolnoma pomirjena. Valerija se je ogmnila z belim plaščem, sedla k odprtemu oknu in se zamislila. Z bolesto vztrajnostjo se je prizadevala, da bi dala obliko želji, ki jo je preganjala. Včasih je trenutno vstal v njej spomin o nočnem prizoru, ko se je znašla v tistem strašnem položaju poleg barona. Ta spomin je postal z vsakim dnem bolj jase in vsakokrat ji je rdečica zalila obraz, hladen pot jo je obilaval in začela jo je preganjati misel na samomor. Hkratu jo je spreletel leden mraz po životu, — običajna napoved, da se bliža mesečno stanje. Valerija se je poskušala upirati, hotela je vstati in si umiti obličje, ker ji je postalo mesečno stanje zdaj zopno; toda otroplost se je polastila in padla je brez moči na stol.

Čez nekaj minut je vstala, toda izraz njenega obličja se je izpremenil, a v steklenil, široko odprtih očeh je zažarel drugačen, besen in presunljiv pogled. Z mirno gotovostjo, ki je odlikovala vsa njena dejanja v mesečnem stanju, je Valerija odprla tajne duri in stopila v sobo Giovannae. Lati ni vzela s seboj,

zakaj odprl se ji je duhovni pogled in za njo ni bilo teme. Samo v oni nesrečni sobi je prižgala voščeno svečo z užigalicami, ki jih je baron pozabil na mizi, a potem je prinesla iz garderobe starinski svetilnik, ki ga je tudi prižgala. Odprla je duri k polžastim stopnicam ter šla v vrt.

Zdaj se je na Valerijinem obličju pokazal izraz največjega zadovoljstva.

— Končno!... Končno sem se jasno domislila, da moram najti pot in sicer pot k njemu, — je zašepetala z zlobnim, prezirnim smehom.

Smelo je šla skozi vrt ob grajskem zidu in na nekem mestu si je morala z naporom napraviti pot skozi goščavo. Valerija je prišla v podnožje najstarejšega stolpa. Tam je grmovje zakrivalo dolbino v zidu z reliefnim grbom Montignosov, a v dolbini je bila lepo izdelana levja glava; v njenem odprtem žrelu je tičal obroč. To mesto je bilo povsod zaraščeno z brinjem, s trnjem in travo, da si komaj razločeval predmete. Nekaj trenutkov je Valerija razmišljala, nato je prišla za obroč, ga z velikim naporom trikrat obrnila in močno potegnila k sebi. Čuditi se je bilo moči njenih tankih in nežnih rotic, zakaj zarjavljivi mehanizem je zahteval napora moškega velike moči.

Z rezkim skripanjem se je obroč obrnil, razlegel se je tlesk, a zadnji del dolbine se je obrnil na nevidnih težajih in pokazal se je ozek vhod. Valerija je primaknila trup razbitega kipa in ga tako postavila, da bi se duri ne mogle zapreti, a potem je vzela svetilnik in pogumno vstopila v ozki hodnik.

Hodnik je bil obokan in se je polagoma širil. Na eni strani hodnika so se vrstila železna vrata; neka-

tera so bila zaprta z zapahom, druga zopet ne. Na stropu je visel svetilnik na železni verigi, da se je dal potegovati gor in dol. Očitno so bile to grajske temnice. Pri zadnjih vratih se je hodnik razdelil. Pred temi vrati, ki niso bila zapahnjena, se je Valerija ustavila, šla z roko preko čela in se zamislila.

— Da, tu! — je zašepetala čez nekaj trenutkov. Ne brez truda je premaknila masivna vrata in stopila v okroglo sobo, — bila je to starinska kazemata, sodeč po jeklenih verigah, ki so bile priklopane k steni zraven kamenite klopi; v enem kotu so ležala na kupu različna mučilna orodja. Toda Valerija se ni ozrla nanje, ampak se napotila naravnost k zidu, kjer je bila surovo izdelana levja glava; v žrelu je tičal železni kavelj, podoben obroču, a na njem je bila natakajena baklja. Valerija je potegnala ven bakljo in jo vrgla proč, potem je obrnila kavelj kakor prej obroč pri vhodnih vratih. Pred njo se je odprl sredi opečnega zidu prehod, za katerim so se pokazale zelo ozke stopnice, ki so bile izklesane v zidu.

Valerija ni občutila ne strahu, niti se ni obotavljala. Naglo kakor senca se je vzpela po stopnicah in kmalu se je znašla pred drugimi vrati, ki jih je naglo odprla. Prišla je v okroglo sobo, ki je, sodeč po razkošni opreči, brzkone mejlja na grajske sobe. Strop je bil iz rezanega hrasta; na stenah s panelami so bile slike na mokro, ki so predstavljale prizore iz viteških bojev. Okoli mize z bronastimi nogami so stali naslanjaji z visokimi nasloni, a na mizi so bili: prevrtni srebrni vrč in tri neredno porazmešene čaše. Nekaj korakov proč, zraven bufeta, je stala visoka moška postava z dvignjeno roko kakor na zamah. Ko ga je Valerija zagledala, je vztrepetala in nekaj trenutkov je obstala kakor zmedena.

«VINARSKA ZVEZA» V GORICI VIA MAMELI 8. (Via Scuole, razprodaja pristna naravna vina, svojih včlanjenih združenj, po zmerno nizki ceni. 621

PRIGMATICNE daljnogledje kupuje Giusto Hirsch, optik, via Mazzini št. 36, Trst 595

Pohištvo

moderno solidno po zelo nizkih cenah

Velika poletna prodaja

Obiščite naša skladišča

M. STEINER

Via Gepp 15 in 17 Via Gepp 15 in 17 Pošiljatev na deželo Zaloga v prosti luki brez carine. (48)

Dr. Slavko Fornazarič

odvetnik v Ajdovščini (381)

uraduje ob nedeljah in praznikih in ob semenjskih dneh v Vipavi v prostorih Posojilnice od 9 do 12 ure dopoldne.

Delausko konsum. društvo

pri Sv. Jakobu v Trstu razpisuje mesto

gostilničarja-voditelja

Le pridna poštena, gostilničarske obrti popolnoma večja moč z ženo, dobro kuharico, se sprejme. Informacije v gostilni od 3 do 4 popoldne. — Pismene prošnje naj se pošiljajo na predsednika gosp. Simona Škrinjara v ul. S. Marco št. 25, I. nadstr. do 23. maja. (369)

ZOBOTEHNIČNI AMBULATORIJ

M. BIZJAK

sprejema od 9—13 in od 15—19 ob nedeljah in praznikih od 10—12 Trst, Viale XX Settembre 39, I. (prej Acquadotto) Telefon 25-41. 333 Telefon 25-41

ODVETNIK

dr. Karol Birs

je otvoril

odvetniško pisarno

v Ajdovščini (hiša Bratina)

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje kupuje

Zlatarno ALBERT POVH Trst, Via Mazzini 46

O denarju, novcih in veljaoli

Vsa trgovina je pravzaprav zamenjava blaga za blago. Seveda je tudi pri relativno nizki kulturni stopnji neposredna zamenjava razpoložljivega blaga za potrebno blago večinoma nemogoča ali vsaj silno otežkočena. Radi tega se je pojavila potreba po nekem splošnem sredstvu, ki bi olajšalo zamenjavo. Tako sredstvo imenujemo denar. Pri evropskih narodih je bila prvotno živina tako sredstvo (odtud tudi latinski izraz za denar, pecunia od pecus, živina), pri drugih narodih drugo splošno priznano in priljubljeno blago, pri Tibetancih n. pr. čaj v opekah, pri nekaterih zamorskih plemenih v Afriki školjka kavri.

S časom so se uveljavile kot menjalno sredstvo kovine, zlasti zlahni kovni zlato in srebro. Odločilna za izbiro denarja je bila predvsem priljubljenost. Denar mora razen tega biti deljiv in mora ohraniti svoja fizikalna in kemijska svojstva. Zlasti pa mora biti kolikor mogoče stalno njegovo menjalno razmerje napram vsem ostalim dobrinam. Prvotno so se kovine pri kupčijah sprosti odtehtavale. Ker pa je to praktično dokaj težko, so začeli uporabljati je prejštehtane kovinske kose, tako da se je vse postopoma omejilo na golo štetje. Seveda je moral imeti kupec zagotovilo, da je kovina pravilno stehšana. Radi tega je prevzela to delo država. Prezvela je potemtakem tehtanje kovin ali bolje izdelovanje enako težkih kovinskih kosov. Začela je kovati novce. Novci imajo primerno obliko in posebna znamenja, znajoč njih vrednost. Novci niso samo menjalno sredstvo v trgovini, so tudi mera za vrednote sploh in vsled tega splošno plačilno sredstvo.

Naravno je, da mora imeti novček sam kot tak vrednost, in sicer mora biti njegova kovinska vrednost enaka na njem označeni vrednosti. Da se ohrani to soglasje med kovinsko in nominalno vrednostjo, mora vladati kovna svoboda. To se pravi, vsakdo ima pravico izročiti kovničnemu uradu zlato ali srebro v poljubni obliki in zahtevati za to proti plačilu male kovinske zakonito določeno množico zlatih, odnosno srebrnih novcev. V Italiji n. pr. (enako tudi v Jugoslaviji, ki ima enako denarno enoto) se dobi za 1 kg čistega zlata in proti plačilu kovnine v iznosu L. 7.444 344.444 zlatih lir, za 1 kg čistega srebra proti plačilu L. 1.550, 222.222 srebrnih lir.

S tem pa ni še naloga države končana. Ona mora tudi zakonito določiti, katero vrsto denarja mora v dotični državi vsakdo sprejemati v poravnavo dolgov. Ako je to zlati denar, tedaj pravimo, da ima država zlato veljavo ali zlato valuto, če je srebrni denar, da je veljava srebrna. Če pa veljata enako zlato in srebro, je veljava dvojna. Zlato valuto imajo n. pr. Anglija (enota soverign), Nemčija (enota mark), Rusija (enota červonec). V Italiji je vsaj teoretično dvojna valuta. V takem slučaju mora obstati zakonito določeno razmerje med vrednostjo zlata in srebra. Po gori navedenih številih je to 1 proti 15%, to se pravi 1 kg zlata je enakovreden 15 in pol kg srebra. To je odgovarjalo tudi točni ceni srebra in zlata v osemdesetih letih. Danes je razmerje približno 1 proti 32. Potemtakem bi imel srebrni denar dvojno kupno vrednost kakor zlato. Z eno srebrno kro bi namoč lahko kupili srebro, iz katerega bi skovali dve srebrni liri. Radi tega so že pred skoro petdesetimi leti ukinili kovno svobodo za srebro, tako da je, teoretično seveda, v Italiji valuta zlata, ali kakor se glasi izraz močno šepava, ker velja poleg zlata tudi srebro, toda brez kovne svobode.

Poleg kovane denarja pa so iz praktičnih potreb vpeljali tudi papirnat denar kot nekakšno nakazilo za kovani denar. Ako je množina papirnatega denarja krita z zlatom in če je vedno dana možnost, da ga vnovično papir, potem ne more biti razlike med novci in papirjem. Če je pa množina izdanega papirja preveč oziroma na kovinsko kritje in če država, odnosno emisijski zavodi niso obvezani zamenjati papirnatega denarja proti zlato, nastane razlika med vrednostjo papirne in kovinske enote. Kovina ima nadvrednost (azi-jo) nad papirjem. Posledica je, da se uporablja manj vredni denar kot plačilno sredstvo v notranjosti države. Zlato izginja iz prometa. Veljava postane papirnat. Tako je bila v Italiji že pred vojno fiktivna papirnat veljava; danes, po vojni, naravno še bolj izrazita.

Svetovna vojna je sploh povzročila velik preobrat v valutnem vprašanju. Zanimivo je, kako so se razne države rešile iz naravnost obupnega stanja. Nemčija in Rusija sta uvedla zlato valuto na docela novi podlagi, in njima je skušala slediti tudi Avstrija.

Toda gotovo najbolj zanimivo so predlogi Winston Churchilla, o katerih se ravno kar razpravljajo v angleški zbornici. Gre namreč za to, da postane zlato merilo (standard) za denarno, gospodarsko in vse življenje v Angliji sploh. Nočem tukaj razpravljati o vseh s tem vprašanjem združenih problemov, kakor o plačah, o carinskih politikah in dr., temveč samo o načrtih za urejanje razmerja med denarno enoto in zlatom. Vodilna misel je za to, da ne sme biti vrednost denarne enote manjša od kovinske vrednosti kovane zlate enote, pač pa bi bila lahko višja.

Radi tega se ukinje kovna svoboda. Pravico dati kovati zlato novce iz zlata ima sama emisijska banka. Obenem pa je ta obvezana, da proda vsakomur na zahtevo za denar zlato, in sicer za vsake 3 funte sterlingov, 17 šilingov in 3 penije po eno unco (t. j. 31.1035 grama) standardnega zlata, t. j. takšnega zlata, iz kakršnega kujejo suverene. Novo je torej pri stvari, da za papir ne bi več dajali kovane denarja, pač pa kovino samo v šibkah. Vprašanje je še samo, kakšna naj bo minimalna količina zlata, ki se lahko kupi.

Obrotno pa ni banka obvezana sprejemati zlato od nikogar. S tem se hoče država za varovati pred morebitnim padcem vrednosti zlata. Če bi jutri n. pr. padla menjalna vrednost zlata, se ne bi s tem še zmanjšala tudi menjalna vrednost denarne enote, kajti nihče ne bi mogel zamenjati manj vrednega zlata za bolj vreden denar. Denarna enota bi ohranila še dalje svojo nominalno vrednost, ki bi bila večja nego prvotno odgovarjajoča ji kovinska vrednost.

Zanimivo pri tem je pa to, da smatramo Anglijo tak slučaj za precej verjeten. Izključeno ni, da se odkrijejo še bogati zlati rudniki. Izbruhne lahko druga velika vojna, v kateri bi bila Anglija neutralna in bi se v njej na-kopilo zlato, vsled česar bi padla njegova menjalna vrednost. Računajo pa tudi z možnostjo, da se pri sedanjem stanju znanosti lahko posreči ustvariti zlato iz drugih kovin. Na list je sicer že pred časom o tem pisal. Ker pa je to vprašanje gotovo splošno zanimivo, se bomo v eni prihodnjih številok zopet povrnili k njemu.

Narodna enciklopedija srpsko-hrvatsko-slovenačka. Pod tem naslovom je izšel v Zagrebu prvi zvezek srpsko-hrvatsko-slovenaškega leksikona. V obvestilo naši javnosti o tem velikem delu (ki bo prvo te vrste v zgodovini jugoslovenske znanstvene književnosti, posnemljemo iz prospekta, ki nam ga je poslalo zastopstvo imenovane enciklopedije, sledeče:

"Cilj je Narodne Enciklopedije da, prema današnjem stanju nauke, iznese sve što zna i ima da kaže o našem narodu i o teritoriju, na kojemu on stanuje, u prošlosti i u sadašnjosti, u svim pravcima i u svakom pogledu. U Narodnoj Enciklopediji će, u obliku riječnika, pod pojedinim riječima i pojmovima, biti prikazana naša država, zemljište, na kome naš narod stanuje, i cjelokupan njegov život, historijski, kulturni, politički, ekonomski itd.

Tu će, po azbučnom redu, biti članci o svima pojavama i osobinama našega zemljišta kao svima izražajima našeg državnog i narodnog života, u prošlosti i u sadašnjosti, zatim biografije svih znatnijih naših ljudi i stranaca, koji su pisali o nama, ili su igrali ma kakvu ulogu u životu našega naroda.

U Narodnoj Enciklopediji bit će prikazana historija našeg naroda, politička i kulturna, zatim historija književnosti, crkve, prava, umjetnosti, vještina, kazališta, političkih stranaka bit će članci o prosvjetnim ustanovama, svima društvima, bibliotekama, muzejima itd. U Narodnoj Enciklopediji bit će prikazano cjelokupno naše državno uređenje, saobraćaj i vojska, zatim etnografija, nacionalna ekonomija i financije (državni prihodi, dugovi, deficiti, monopoli), trgovina, zanati, banke, tvornice, šume, rudnici, kupališta itd.

Nije nužno dokazivati, koliko je ovako djelo potrebno i korisno. Da će ono biti i dobro izrađeno, garancija je u tome, što su saradnici Narodne Enciklopedije naši najbolji učenjaci i stručnjaci (njih oko 100) iz svih dijela našega naroda.

Tako će naša publika u Narodnoj Enciklopediji naći sve potrebne podatke o našem teritoriju i o cjelokupnom životu našega naroda u prošlosti i sadašnjosti. Ona će biti slika naše kulture i našeg jedinstva.

Narodna Enciklopedija izlazi će u svescima po 7 araka. Pošto su već gotovo svi saradnici dali svoje rukopise, prvi je svezak Narodne Enciklopedije izišao u martu, a ostali će izlaziti, redom u toku godine.

Pri Narodni enciklopediji sodeluje 130 najizvrstnejših jugoslovenskih strokovnjakov. — Prvi zvezek je, kakor rečeno, že izšel, in je v prodaji od 8. aprila dalje. Vsak nadaljnji mesec izide po en nov zvezek. Vseh zvezkov bo okoli 21. Sedem mesečnih zvezkov bo tvorilo eno knjigo, tako da bo obstajalo vse delo iz treh knjig. Narodna enciklopedija izhaja v dveh izdajah, v latinici in cirilici. Cena je v naročju 40 dinarjev mesečno. Plačuje se proti povzetju. V inozemstvo (izven Jugoslavije) se pošilja Narodna enciklopedija le proti vnaprejšnjemu naročninu in dvakratni poštnini. Naročje in naročnine naj se pošiljajo na naslov: F. Milasinić, zastupstvo "Narodne enciklopedije", Zagreb, Hatzova ulica 26, II.

Anton Žnidaršič: Naš panj. Znani naš čebelar v Ilirski Bistrici je izdal pod gornjim naslovom krasen praktičen oris čebelarstva. V knjigi so obsežno vse navodila za umno čebelarjenje. Pisatelj, ki ima na tem polju gospodarskega udejstvovanja, dolgoletne izkušnje, obenem pa tudi velike zasluge za napredek čebelarstva, je obogatil s tem svojim delom našo tehnično-gospodarsko književnost z važnim pripomočkom, katerega našim čebelarjem najtopleje priporočamo v uporabo. Besedilo knjige je pojasnjeno s 107 slikami.

"Zbori". Izšla je peta številka "Zborov", ki prinaša Ocvirkovi pesmici "Spajiš su-nasce" na besede dr. J. Alaupevića in "Moja pomlad" na besede Silvija Sarden-ka ter je namenjena kot koncesija šibkejšim zborom. Prihodnja šesta številka prinese daljšo skladbo, Emila Adamića narodno balado za mešani zbor "Vragova nevesta", sedma številka pa dve narodno-nabožni pesmici istega skladatelja za moški zbor "Božično" in "Jezus je majhen" ter St. Premrov mešani zbor "Večerna". "Zbori" se naročajo pri upravnistvu v Ljubljani, Narodni dom I. desno.

Gospodarski Vestnik. Vsebinsa 5. št. 1925. Uredništvo: Prazni izgovori: **Zvinoreja:** Zvinoreja: Gerbic Josip: Ravnanje s kobilo pred porodom in po porodu; **Premierstvin pl. Stefan:** Zvinoreja v idrijskem in cerkljanskem okraju; **Ing. Podgornik Anton:** Vzreja prašičev po odstavitvi; **Dr. Aldrichetti Faust — Gorki:** France: Razmere v zvinorejaštvu okoliščinski gorške oolice (konec); *****:** Orehove tropi-ne; *****:** Čepljenje proti rdečici. **Miklarstvo:** Ing. Podgornik Anton: Sirarna in njena uredba. **Čebelarstvo:** Vodopivec Janko: Čebelarjeva opravila v maju; *****:** Anton Žnidaršič: "Naš panj"; *****:** Opozorilo čebelarjem. **Vinogradništvo:** *****:** Tečaj o čepljenju trt v zeleno; **Usaj Just:** O sadjarstvu v zeleno; **P. G.:** O skropljenju trt. **Cepeljarstvo:** Dr. Valjig Peter: Uši na breskavih. **Svilogojstvo:** *****:** Predavanja o svilogojstvu; **Dr. T.:** Praktična navodila svilogojcu. **Poljedelstvo:** P. D.: Navodila za rabo umetnih gnojil (konec). **Vojna odškodnina:** G. F.: Zrebanje beneških obveznic. **Obdati in kmetijski pouk:** Zorn Ivan: Obrtno nadleževalna šola v Vrtojbi. **Gospodarski koledar:** *****:** Maj. **Vprašanja in odgovori:** Kako se odpravi lišaj prašičem? Kako naj zabranim tujim košim dostop v svoj vrt? Kako odvadim kokišiti piti jake? Od kod izvira povisek zemliškega davka? Ali dobijo vojaki setveni dopust? Kako se izučim rezanja svinj? Kako naj zdravim prašičje pege? **Gospodarski drobiž.** Oseba vest. Listnica uprave.

"Gospodarski Vestnik" prinaša v vsaki številki najrazličnejšo stvarino iz vseh panog našega gospodarstva, zato je pa tudi krog njegovih naročnikov in bralcev od dne do dne večji. Dandanes v teh težkih časih ne sme po-grešati naš kmetovalec dobrega svetlovalca. Priporočamo to kmetijsko glasilo vsem našim kmetom, naj se tudi ostali prepirajo o njegovi bogati, pestri in poučni vsebini. List se naro-ča v Gorici, V. S. Giovanni št. 6/I. Naročni-na stane 10 L letno.

Naročajte in širite
"EDINOST"

Gospodarstvo.

Pokojnine upokojencev izpod bivše vlade

V nedeljski številki "Edinosti" smo objavili podatke o novih pokojninah državnih upokojencev novih pokojnin. Ker pa so bile omenjene številke sestavljene — kakor se nam je reklo v krogih tukajšnjih državnih upokojencev — še pred objavo kr. odloka o povzkih in torej na podlagi prvih še ne uradnih poročil, so bili nekateri podatki deloma netočni. Zato objavljamo danes novo popolnejšo tabelo, katere vsebuje obenem tudi pokojnine italijanskih upokojencev iz starih pokrajin.

I. Pokojnine uradnikov bivše vlade.

Činovni razred	Pokojnina pod prejšnjo vlado v kronah z drag. doklado brez oblikov	Pokojnina po novih povzkih čisto	Odstotni povisek	Nova ital. vpokoj. s 1/1/1924
VI.	Krone 11.804 Lire 12.394	Lit. 13.598	15%—10%	Lit. 13.500
VII.	Krone 9.324 Lire 9.790	" 10.808	15%—10%	" 11.800
VIII.	Krone 7.878 Lire 8.271	" 9.129	15%—10%	" 10.800
IX.	Krone 6.586 Lire 6.915	" 7.678	16%—11%	" 9.420
X.	Krone 5.556 Lire 5.833	" 6.552	17%—12%	" 8.640
XI.	Krone 4.540 Lire 4.767	" 5.485	20%—15%	" 8.244

II. Pokojnina vdov bivših uradnikov.

VI.	Krone 4.066 Lire 4.269	Lit. 4.510	101/2%—51/2%	" 6.750
VII.	Krone 3.250 Lire 3.412	" 3.631	11%—6%	" 5.940
VIII.	Krone 2.880 Lire 3.024	" 3.208	12%—7%	" 5.400
IX.	Krone 2.706 Lire 2.841	" 3.007	11%—6%	" 4.710
X.	Krone 2.252 Lire 2.364	" 2.555	13%—8%	" 4.502
XI.	Krone 1.998 Lire 2.097	" 2.280	14%—9%	" 4.122

III. Uslužbenci bivše vlade.

	Krone 3.634 Lire 3.815	Lit. 4.510	23%—18%	" 6.732
--	---------------------------	------------	---------	---------

IV. Vdove uslužbencev blv. vlade.

	Krone 1.445 Lire 1.517	Lit. 1.632	12%—7%	" 3.366
--	---------------------------	------------	--------	---------

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA v TRSTU
UL. TORRE BIANCA št. 19 Telefon št. 4439

ima v zalogi:
Semena: krmne pese, korenje, špinace, redkvice, grah, fižol, sene salate, radiča, zgodnje in pozno zelje, cvetoči karfiol, in vsa druga vrtna in evetlična semena.

Trave: laško ljulko, francosko pahovko, (travuljo), mačji rep in travniško bilnico.

Detelje: domačo ali štajersko deteljo, in-karnatno in lucerno. Lucerna preiskana in za-jamčena, predenice prosta po L. 12.— kg. Lu-cerna druge vrste po L. 10.40 kg.

Umetna gnojila: mešanica za krompir, 16 do 18%, kalijeva sol 40% in čilski soliter. Zvsepol dvakrat rafinirano in ventilirano. Modra galica angleška v sodih.

Prah Caifaro sredstvo za pobijanje perono-spore na trti, na paradižnikih in na krom-pirju po L. 2.50 kg.

Azol v škatljah od 1/2 in 1 kg.; sredstvo za pobijanje groznega molja, jabolčnega molja in sploh proti vsem žuželkam, ki glodajo liste ali sadje.

Skropilnice orig. "Vermorel" žveplalniki ročni in nahrbtni, kose Merkur, azbestne žveplene trake itd.

Bisulfin, zdravilo za na spolovilih obolelo goveje živino, klajno apno.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA v TRSTU
ul. Tore bianca št. 19 in ul. Raffineria št. 7

MODRA GALICA.

Tržaška kmetijska družba v Trstu naznanja, da je dospela modra galica v Trst in da pride tekom današnjega dneva v naše skladišče ul. Torre bianca št. 19. Onim, kateri so naročili večje količine po železnici, odpošljemo blago tekom današnjega dneva.

Tržaška kmetijska družba v Trstu, ulica Torre bianca št. 19, Telefon št. 4439.

Tečaj za čepljenje trt v zeleno v Gorici. V pondeljek in torek, 18. in 19. t. m., priredi oddelek za sadjarstvo in trtorje gorškega urada za kmetijski potovalni pouk v deželni trtnici v Gorici, via Trieste, javen teoretično-praktičen tečaj za čepljenje trt v zeleno.

Tečaj prične v zgoraj navedenih dneh ob 9. uri predpolne in je pristopen vsem kme-tovalcem.

Periodično overovljvanje uteži in mer. Tukajšnja prefektura javlja, da se bo periodično dvoletno overovljenje uteži in mer za tržaški okraj vršilo leta 1925 v sledečih dneh in urah:

Za začetnica A in B v dnevih od 1. do 20. junija; za začetnico C od 22. junija do 15. julija; Začetnica D—F od 16. julija do 30. julija; za začetnica G—H od 31. julija do 11. avgusta; za začetnica I—L od 12. do 20. avgusta; za začetnico M od 21. avgusta do 3. septembra; za začetnica N—O od 4. do 8. septembra; za začetnico P od 9. do 23. septembra; za začetnica Q—R od 24. do 30. septembra; za začetnica S od 1. do 16. oktobra; za začetnica T—V od 17. do 30. oktobra; za začetnica W—Z od 31. oktobra do 6. novembra; za društva, javne urade i. t. d. se bo overovljenje vršilo v dnevih od 7. do 19. novembra.

Uradne ure za overovljenje so: predpolne od 15 do 16 za tehničarje, od 16 do 17,30 za občinstvo.

K tržaškemu okraju spadajo sledeči kraji: Bane, Barkovlje, Bazovica, Katinarja, Chiadno, Carbola zgornja, Carbola spodnja, Cologna, Kontovlje, Greta, Gradop, Vrdela, Lonjer, Opčine, Padriče, Prosek Rojan, Rocol, Sv. Križ, S. M. Magd. sp., S. M. Magd. zg., Škorčlja, Škedenj, Trebe.

Overovljanje je obvezno za vse urade, javne zavode, obrtnike, industrijalce in trgovce na delo in na drobno, in sicer na podlagi odloka ministrstva za poljedelstvo, trgovino in industrijo z dne 1. avgusta 1896. Istotaž je overovljanje mer in uteži obvezno za mekarje in kramarje, ki nimajo stalnega prodajnega mesta. K overovljanju ne bodo dopuščene me-re in uteži, na katerih se ne poznajo pečati ali ki so zarjaveli ali na katerih ni nobenega pokvarjenosti, da je njih znanost nezanesljiva. Pri overovljenju bodo take mere in uteži zaplenjeni.

To in ono

— Pasja dota. Mladenke v Mandžuriji

(Vzhodna Azija) ne dobe za doto denarja, marveč dobe za doto pse. Iz števila psov se da sklepati, kako premožna je družina mladenke. Iz zelo revne hiše dobi neveste kakih šest psov, dva ducata pričata, da je družina srednje premožna, deset ducatov pa kaže, da je njen oče zelo bogat in da je tudi mati pripeljala k hiši precej psov. Pri nas bi se lahko ponašala s podobno doto edino le šintarjeva hči po kakem posreče-nem lovu svojega očeta po mestnih ulicah. Lahko si mislimo strah ženina, ko pridvi v stanovanje z nevesto vred iz kakih dva-najst psov, lahko si pa tudi predstavljamo njegov obup, ko bi opazil, da nima noben pes pasje znamke. Drugi kraji, drugi običaji, poreče kdo. A temu ni tako! Pomisliti mo-ramo, da to niso navadni psi, da so te živali z debelo kožo in svileno dlako, ki se nalašč rede, ker imajo tečno in sočno meso in ker se iz njihove kože izdelujejo odeje, preproge, pokrivala, posebno pa lovski telovniki, ki se sploh ne dajo uničiti.

— Nova vrsta ptičev. V Bostonu (Se-verna Amerika) so videli lepega dne letati novo do tedaj nepoznano vrsto ptičev, ki so bili podobni vrabcem, ki so pa imeli krvavordečo glavo. Vse se je zanimalo za to izredno in nenavadno prikazen, stare mamice so govorile že o novi vojni in so-dnem dnevu. Policija, ki mora vtakniti v vsako zadevo svoj nos tako v Ameriki ka-kor v drugih delih sveta, je kmalu ugotovi-la, da so to navadni vrabci, ki jim je nalepil neki William Mix na glavo male krvavordeče flanelaste krpice in jih nato spustil v svobodo. Znanstveni, posebno ornitološki krogi so se pomirili, zahte-va jo pa za storilca strogo kazen.

— Letalno postajališče na bolnišnici. Na novi vseučilišni bolnišnici Columbia v New Yorku so stroho tako izzvali, da so jo prilagodili kot postajališče zračnim letalo-m. Tu se bodo letala ustavljala in odda-jala bolnike. Ti prideš, recimo, petdeset km od New Yorka pod avtomobil. Še si živ. Prileti pa letalo zelenega križa, položi te na nosilnico, hajt s tabo v zrak, v četrti ure si že v bolnišnici in, če gre po sreči, si tudi že izidil svoj dušo na operacijski mizi. V Ameriki gre vse bolj hitro, še na oni svet te spravijo z avtomobili in z letali.

— Kakor v pravljici. V Camporgianu (po-krajina Lucca) je mučila kolona Adolfa Gio-vannolija huda žega. Ker daleč okrog ni bilo nobenega vodnjaka, se je sklonil in pil iz ka-luže. Kmalu nato je čutil v želodcu hude bolečine, ki so postajale čimdalje hujše. Moral je k zdravniku, ki mu je takoj izpral želodec. Na dan je prišla še živa žaba, ki jo je bil zaužil kolon z vodo vred. Ponovil se je pri-zor iz pravljice, ko so stari babur uhajale iz ust mesto besed ostudne kraške. Upamo, da je kolon ozdravljen in prepričan smo, da ne bo nikoli več pil vode iz kaluže, menda se mu je pa tudi vodo zamerila.

— Prevelika gorečnost dveh ognjevascev. Pred berlinskim tribunalom sta stala dva ognjevasca Strattmann in Londkon. Obtožena sta bila več požigov v Graefrathu pri Solin-genu. Nekoč sta zažgala hišo, tekla domov, preoblezla se v ognjaški krog in se pojavila prva pri gorečem poslopju. Njunemu hitremu nastopu se je posrečilo omejiti ogenj. Načelnik

kakor tudi ostalo prebivalstvo ju je pohvalilo. Ta pohvala ju je pa tako zmešala, da sta za-čela požigati hiše samo zato, da sta lahko prišla prva na lice mesta. Ta prevelika go-rečnost je postajala od požara do požara sum-ljivejša, dokler ni prišlo njuno početje na dan. Strattmann je bil obsojen na dve in pol, Lon-dkon pa na dve leti prisilnega dela.

— Nova ekspedicijska v južnoterzajno ozemlje. Koncem tega meseca odpotuje ekspedicijska, poslana od angleškega kolonialnega ministr-stva, na ladji Discovery, na kateri je potoval tečajni raziskovalec kapitan Scott, v morja južne Amerike, da bo proučevala življenje kitov. Kakor znano, je kit največja »riba«, ki pa spada v resnici med sesavce. Ekspedicijska se hoče preprčati: ali so kiti poligamisti (če imajo po več samice), ali so plodoviti in koliko mladitve se rodi, koliko let žive, ali in kam potujejo, s čim se po večini hranijo. Na vse to nima še veda pravega odgovora. Ekspedi-cija bo trajala trideset mesecev.

DAROVI

Potom gñe Batič Stefanija iz Ajdovščine so darovali tamkajšnji rodoljubi L. 307 o pri-likih dneva za »Našo dečo«. Darovali so: Ar-tur Lokar L. 50, Fr. Repič L. 20; po L. 10: Justi Pilon, Marija Bianchi, Kertel Ivan, Ju-stina Lokar, J. Logar, M. Rayer, M. Bratina, A. Krizaj, A. Feigel, Stekar, Lutman, N. N. M. Malik, dr. F. Vuga in M. Ferjančič; po L. 5: Rustja R., Marija Cunta, R. Furlan, Ma-rija Lokar, Ivo Kobal, P. Kunsteč, Jos. Valič, R. Stucin, Fr. Poniz, J. Pivk, R. Nussdorfer, Jos. Jurca, Andrej Jamšek, X. J. L. 4; po L. 3: Dietz, A. Valič in A. Kalin L. 2; skupaj L. 304. Bodi tem potom izrečena najsrčnejša zahvala vsem cenjenim darovalcem, kakor marljivim nabiralki. Bog plačaj vsem stoterlo!

V počastitev spomina pokone gospe Ma-rije Rutar na Grahovem, so darovali sledeči: Družina A. Rutar L. 50, družina Lapanja L. 25, Ivan Cvek L. 25, Pavla Stucin L. 25, Marica Perin L. 25, Franc Pipa L. 15, družina Fr. Rejec L. 10, Tondolo L. 10, Ignac Fratrik L. 10, An-drej Kavčič L. 10, Brencič L. 10, družina Mih. Rejec L. 5, Marija Grego L. 5, Marija Kleč L. 5, Marija Golob L. 5, Tončka Golja L. 5, ga Ko-mac L. 5, N. N. L. 5, Marija Rink L. 4, Neža Kavčič L. 3, Franc Florjančič L. 5; skupaj L. 262. Polovica zneska pripade Solskemu društvu v Trstu in polovica Slov. sirotišču v Gorici. (Denar hrani upravništvo).

Ob priliki 21-letnice vjenčanja obitelji d. Spira Jančovića, daruje g. Franc Jurca L. 100 Sol. društvu za siromašno dečo.

Ker se ni mogla udeležiti pogreba pok. Ivana Macarol, daruje družina Ravbar iz Komna L. 50 Sol. društvu.

Dr. Andrej Pavlica, Gorica, izročil L. 72, katere je prejel, in sicer L. 52 za Sol. društvu in L. 20 za Dij. Matico. (Denar za D. M. hrani Sol. društvo).

Vsem darovalcem srčna hvala!

Spominjajte se ob vsaki priliki „Dijaške Maticе“

LISTNICA UREDNISTVA.

Alma Gruntar, Kobard. Med drugimi izha-jata v Zagrebu lista »Obzor« (naslov: Prera-dovičev trg št. 9 in »Riječ« (naslov: Ilica 8.)

Borzna poročila.

DEVIZE Amsterdam od 975.— do 985.— Bel-gija od 129.50 do 124.50; Pariz 126.50 do 127.— London od 118.15 do 118.35; New York od 24.30 do 24.40; Španija od 350.— do 355.—; Švicca od 470.— do 473.—; Atene od 44.— do 46.—; Berlin